

Még néhány szűk esztendő?

Az Országgyűlés a tárgysorozatnak megfelelően tájékoztatót hallgatott meg a kormány 1990. évi gazdaságpolitikai programjáról, amelynek előterjesztője Kemenes Ernő, az Országos Tervhivatal elnöke volt. Előljáróban elmondta: a kormányzati javaslat e parlamenti kezdeményezések és javaslatok alapján készült, és további erőfeszítéseket tartalmaz a gazdaság strukturális alkalmazkodóképességének erősítésére, a vállalkozások feltételeinek javítására, az induló vállalkozások ösztönzésére, összességében a gazdaság fejlődőképességének további erősítésére. A kormányzat ismét áttekintette az inflációs folyamat külső és belső tényezőit, kézbentartásának lehetőségeit, és a gazdaságpolitikai program tartalmazza a Parlament adózással kapcsolatos döntéseit is. Mérséklődtek a gazdasággal kapcsolatos törvénykezési programra vonatkozó kormányzati javaslatok, és a mostani előterjesztés tartalmazza az elvégzendő kormányzati feladatokat a Minisztertanács mandátumának hátralévő időszakára is. Ezzel egyidejűleg folytatódott a tárgyalások a KGST partnerországokkal az 1990. évi kereskedelmi, együttműködési megállapodásokról. – Előbbre jutottunk az Európai Közösség vezetőivel és egyes, a magyar gazdaság számára különösen fontos nyugati országok vezetőivel folytatott tárgyalásokban is. A kormányzat tovább folytatta konzultációit a Nemzetközi Valutaalappal, és ennek alapján kirajzolódott egy lehetséges megállapodás körvonalai.

A gazdaság működtetése, az átalakulás feltételeinek megteremtése az ország alapvető érdeke, és ezért nem kerülhetők meg az ezzel kapcsolatos népszerűtlen intézkedések sem. A fizetésképtelenség miatti közvetlen veszély elhárítható, ám ahhoz fontos gazdaságracionalizálási feladatokat kell elvégezni. Szociális oldalon nagy erőfeszítések szükségesek egyes rétegek leszakadásának, további pozíciómérésének megakadályozására és az infláció hatásainak legalább részleges kivédésére. E nehéz feladatok felvállalását az igazolja, hogy mai ismereteink szerint nem látszik más, könnyebb, reálisan bejárható út. E feszültségekkel terhes program nem vállalása súlyos helyzetet eredményez. Gazdaságunk néhány hónap alatt finanszírozhatatlanná, működése lehetetlenné válik, ebben az esetben súlyos termelés- és fogyasztáscsökkenéssel kellene szembenéznünk, és ami még tragikusabb, gazdaságunk mély válságba süllyedve hosszú időre elvesztené esélyét a kibontakozásra – mondotta. Úgy látjuk, ma még mindez elkerülhető, s e programhoz mai ismereteink szerint

biztosítható az elengedhetetlen külföldi segítség és egyidejűleg minden, az ország sorsa, jövője iránt elkötelezett, felelős politikai erő támogatása is.

Ezt követően a javasolt gazdaságpolitikai program négy meghatározó elemére külön is kitért az előadó. A KGST-együttműködés várható alakulásáról és hatásairól szólva elmondta: az egyes országok közismert gazdasági és politikai nehézségei hátráltatják gazdasági kibontakozásunkat, s ráadásul nem kalkulálunk a rubel-számolású kereskedelmi forgalom ilyen mértékű visszaesésével. Mindennek hatása alapvetően rázza meg jelentős részben e piacokra épülő gazdaságunkat. Nagy jelentőségű számunkra, hogy a legutóbbi magyar-szovjet kormányfői találkozó nyomán biztosíthatónak tűnik az energiaellátásunkhoz szükséges szovjet import. Egyidejűleg nagy szükség van a hazai energiatermelés hatékonyságának fokozására, az energiafelhasználásnak a javasolt áremelésekkel is kikényszerített racionalizálására.

Ennek ellenére várhatóan az import mérséklődése több területen termelési zavarokat okoz, és a kieső rubelimport pótlása terheli konvertibilis devizamerlegünket. Élelmiszertermelésünk és iparunk szocialista piacokra szakosodott termelőinél ugyancsak gondot jelent a rubel-számolású export jelentős csökkenése. Számításaink szerint az iparban ez körülbelül 2 százalékot is meghaladó termelés-csökkenéshez vezethet; ennyivel kevesebb lesz a megtermelt és a felhasználható jövedelem, és jelentősen megnő a munkanélküliek száma is. A piacváltási kényszer éppen a legnehezebb időszakban rak ránk újabb terheket. A termelésben az átállást a gazdálkodó szervezeteknek elsősorban saját vagyoni, jövedelmi és szellemi alapjain kell megoldaniuk. Az állam azonban nem hagyhatja magára súlyos, helyenként megoldhatatlan problémákkal a vállalatokat, hanem megfelelő feltételeket teremtve segítenie szükséges a szerkezeti átlakulást.

Ezután Kemenes Ernő adóssághelyzetünkről és a gazdaság külső finanszírozásának kérdéseiről szólt. 1990-ben kamatfizetési kötelezettségünk közelíti az 1,5 milliárd dollárt, aktuális törlesztési kötelezettségünk további, körülbelül 1,9 milliárd dollárt jelent. Összesen tehát körülbelül 3,4 milliárd dollárt kell fizetnünk, ez forintra átszámolva durván 200 milliárdot jelent, ami nemzeti termelésünk mintegy 10 százaléka. A szükséges külső erőforrások, a külső finanszírozás kérdéseiben meghatározó a Nemzetközi Valutaalap segítése.

(folytatás az 5. oldalon)

A világ döbbenetben áll

(Temesvári jelentések a 3. oldalon)

Ítélet megrendelésre

(Interjú a 7. oldalon)



Harc a pornográfia ellen. Írásunk a 7. oldalon.

Kép: Bruzák Noémi

NSZK-visszhang

Magyarországnak európai küldetése van

A nyugatnémet televízió hétfő este Helmut Kohl kancellár magyarországi útjáról készített külön összefoglaló riportban megszólaltatta a vendéget és házigazdáját, Németh Miklós miniszterelnököt.

Magyarországnak európai küldetése van – mondotta Kohl. A mai Magyarország a kilencvenes években elvárása szerint tovább halad majd útján Európa irányában, hozzájárulva az európai egységesülési folyamathoz. A kancellár ismét elosztotta azokat az aggodalmakat, amelyek szerint az NSZK-nak az NDK-hoz fűződő egyre szorosabb kapcsolata visszafogják a Magyarországnak nyújtandó segítséget.

A bonni kormányfő szerint merő képtelenség lenne azt mondani, hogy most csak a német ügyekről van szó, és semmi más nem érdekel bennünket. A magyar és a lengyel reform csődje katasztrofális következményekkel járna, ezért azt mondjuk magyar barátainknak: ha ég a házatok, segítünk nektek, és ez Európának nyújtott segítség is.

Németh Miklós a műsorban egybekel mellett rámutatott: a kancellárral folytatott véleménycsere meggyőzte afelől, hogy a magyar politika a helyes irányban keres megoldásokat. Noha gazdaságilag Magyarország most nehéz helyzetben van, e látogatás után mégis bizakodóbb atekintetben, hogy országa hatékony segítségre számíthat elsősorban a gazdaság területén. Ez más vonatkozásban, szellemileg, szellemi-gazdasági tekintetben, a kereskedelem és a kultúra területén is segít abban, hogy közeledhessünk Európához, hogy Európához tartozzunk.

Itt nem valamiféle adok-veszek dologról van szó, hanem az álláspontokat hosszú távra megszabó érdekekről, s ezek az álláspontok egyre jobban közelednek egymáshoz.

A Handelsblatt keddi vezércikke megállapítja, hogy nem lehet elégszer elismételni a Magyarországra vonatkozó dicséret szavakat, amelyeket Kohl kancellár az Országgyűlésben mondott. A határok megnyitása, az NDK-ból érkezett menekültek kiengedése messze meghaladta a napi időszakot.

Románia bezárkózott

Románia hivatalosan közölte a Szovjetunióval, hogy a „kedvezőtlen időjárás és a korai iskolai szünet miatt” nem fogad szovjet turistacsoportokat. Ezt Vagyim Perfiljev szovjet szóvivő jelentette be keddi tájékoztatóján Moszkvában.

Hozzátette: tudomásuk van arról is, hogy „néhány (szovjet) egyéni utazóval is bonyodalmak” támadtak a román határon. A szóvivő ez utóbbi közlése feltehetőleg azt jelenti, hogy szovjet állampolgárokat is visszatoloncoltak a román határról, vagyis Románia lényegében lezárta határait a Szovjetunió irányában is.

Sevardnadze Romániával kapcsolatos brüsszeli kijelentéseit idézve a szovjet külügyminisztérium szóvivője hangoztatta: nem áll rendelkezésre elegendő és megbízható információ a Romániában történetekről, a hírgyűjtési jelentések időnként ellentmondásosak, ezért nem kívánja kommentálni a helyzetet.

Perfiljev kérdésre válaszolva Románia vonatkozásában újfent megerősítette azt a szovjet álláspontot, miszerint minden szocialista országnak ma-

gának kell megoldást találnia problémáira.

A szovjet-román határ mentén vasárnap óta komoly fennakadások vannak, sőt – hivatalos helyről egyelőre meg nem erősített hírek szerint – a határt román részről lezárták.

Vasárnap este érkezett vissza Romániából gépkocsival egy munkatársuk, aki elmondta, hogy a határ moldvai oldalán legalább 300 autó torlódott össze, Romániába nem engedték be a turistákat.

A moldvai külügyminisztérium munkatársa hozzátette, hogy nem hivatalos tájékoztatásként a kisinyovi Legfelsőbb Tanácsban is megerősítették a határ lezárásáról szóló értesítéseket.

Az ATEM moldvai hírgyűjtőkségek úgy tudja, hogy kizárólag a Bulgáriába tartó tranzitvonatok jutottak át az elmúlt napokban a határon.

A Kisinyovból kapott tájékoztatás szerint rövidesen – de lehet, hogy csak szerdán délelőtt – várható hivatalos tájékoztatás a szovjet-román határ mentén kialakult helyzetről.

Szovjet kormányprogram

A Népi Küldöttek II. Kongresszusa négy napos éles vita eredményeként kedden szavazattöbbséggel elfogadta a Nyikolaj Rizskov által előterjesztett kormányprogramot. A képviselők elutasították egyik társuknak azt a javaslatát, hogy bizalmi szavazáson döntsenek a kormány sorsáról.

A programmal kapcsolatos megjegyzéseket, észrevételeket, javaslatokat feldolgozó szerkesztőbizottsághoz érkezett, összesen több mint 1200 javaslat tanúsága szerint a törvényhozók többsége támogatja a határozott intézkedéseket. Ezek célja egyebek között a fogyasztói piac megélénkítése a közszükségleti cikkek termelésének fokozásával; az állami kiadások kemény visszafogása; a költségvetés hiányának felszámolása; szigorú takarékoság érvényesítése a népgazdaság minden ágazatában.

A VILÁG HÍREI

–Helmut Kohl bonni kancellár ugyan egy nappal megelőzi az NDK-ban Franco is Mitterrand francia elnököt, de a párizsi vendég lesz az első államfő, aki a Berlini Fal megnyitása óta az NDK fővárosába látogat. Mitterrand szerdán kezdődő kétnapos látogatása során emellett még az EGK soros elnökeként is tárgyalhat az NDK vezetőivel.

–A CSKP KB Elnöksége azt javasolja a rendkívüli kongresszusnak, hogy az új főtitkárt több jelölt közül, titkos szavazással válasszák meg. Az Elnökség azt is kezdeményezi, hogy a Központi Bizottság létszámát egyharmaddal csökkentse, az Elnökség helyett tizenkilenc tagú politikai végrehajtó bizottságot válasszanak és csökkentse a KB-titkárok számát is.

–Brent Scowcroft, a Fehér Ház nemzetbiztonsági tanácsadója már júliusban titokban Pekingben járt. A nagy meglepetést okozó bejelentés szerint az útnak az volt a célja, hogy néhány héttel a demokráciát követelő megmozdulások leverése után kifejezze Washington tiltakozását. A mind eddig teljesen titokban tartott út feltárása azzal a heves bírálattal függ össze, amely Scowcroft közelmúltban tett pekingi látogatását kíséri az amerikai törvényhozásban és a sajtóban.

–A lengyel parlament alsóháza kedden egyhangú szavazással határozatot fogadott el, amelyben felszólítja a román vezetést, azonnal hagyjon fel a lakosság elleni erőszakkal, egyben a nemzetközi közvéleményhez fordul a temesvári és az ahhoz hasonló erőszakos események elítélését kérve. A képviselők néma felállással adóztak a terror áldozatai emlékének, a temesvári tragédiának, ahol – hangzott el a parlamentben – a hadsereg és a rendőrség különleges brutalitással támadt az emberi jogok tiszteletben tartását követelő tüntetőkre, tüzet nyitva még a gyermekekre is.

–A Jugoszláv hírgyűjtőkség szerint a Duna jugoszláviai szakaszán lefelé haladó hajók előtt a román hatóságok lezárták az ország határait. A jugoszláv folyamhajózási igazgatóság nyilatkozatában emlékeztet arra, hogy a Duna-menti államok pozsonyi szerződése kimondta: a folyón a szabad hajózást akkor is biztosítani kell, ha az aláíró országok valamelyikében „bonyolult helyzet áll elő.”

–Csak nagyon vázlatos híreim vannak bizonyos visszatetsző eseményekről, de semmi pontos információt nem kaptam. Hogyha igaz az, hogy emberleletek estek áldozatul, akkor ezt csak mélységesen saj-

„Deutschland, einig Vaterland”

Kohl Drezdában. Kedden reggel Drezdába érkezett a Német Szövetségi Köztársaság kancellárja, hogy csaknem húszévi szünet után ismét kormányfői tárgyalások kezdődjenek a két német állam között.

A drezda-klotzschei repülőtéren Hans Modrow, az NDK miniszterelnöke köszöntötte a bonni vendéget, aki a Luftwaffe 12. számú gépével érkezett első hivatalos látogatására az NDK-ba. A repülőtéren több ezer lelkes NDK-polgár üdvözölte a kancellárt.

Az érkezés után Kohl és Modrow a vendég szálláshelyére, az Elba partján fekvő Holte Bellevue-höz hajtatott. Az utcákon felsorakozott tömeg meleg fogadtatásban

részesítette a nyugatnémet vendéget. A szálloda előtt összegyűlt több száz fő „Deutschland, einig Vaterland” (Németország, egységes hazánk) szavalókórossal fogadta a gépkocsijából kiszálló Helmut Kohlt.

Tíz órakor a szálloda Ludwig Richter termében megkezdődtek a hivatalos tárgyalások.

Előbb Hans Modrow és Helmut Kohl négyszemközt folytat eszmecsere, majd ezt követően három-három kísérővel – köztük Rudolf Seiters kancellári miniszterrel és Oskar Fischer külügyminiszterrel – kiegészülve folytatódna a megbeszélések.

Csehszlovákia

Elnökválasztás előtt

A Csehszlovák Szocialista Párt elnöksége is úgy döntött, hogy Václav Havelt fogja javasolni köztársasági elnöknek. A szocialista párt vezetősége hétfőn vitatta meg az országban kialakult helyzetet és jutott erre az álláspontra. A szocialista párt elnöksége annak a véleményének adott hangot, hogy Václav Havel mielőbbi megválasztása stabilizálhatja a jelenlegi politikai helyzetet. A parlament kedden kezdődő ülése előtt, amelyen újra foglalkoztak az elnökválasztás ügyével, a csehszlovák néppárti képviselők, választóik többségének a véleményére hivatkozva olyan álláspontot foglaltak el, miszerint a parlamentnek még az év végéig meg kellene választania az új államfőt. Azt javasolják, hogy a képviselők a nyilvánosság előtt és ne titkosan adják le szavazataikat.

Hétfőn a Polgári Fórum is újabb állásfoglalást tett közzé az elnökválasztással kapcsolatban. A fórum szóvivője azt hangoztatta, hogy tekintettel a CSKP és a parlament kommunista képviselői frakcióján belüli áttekinthetetlen helyzetre, néhány alapvető döntést a CSKP szerdán kezdődő kétnapos rendkívüli kongresszusa utáni időre kell elhalasztani. A szóvivő utalt arra, hogy mindenképp a parlament kompromittálódott képviselőinek a leváltásáról és a törvényhozás kiegészítéséről van szó. A szóvivő megismételte a fórum álláspontját, miszerint a parlamentben a képviselők nyilvánosan és név szerint szavazzanak a köztársasági elnök megválasztásáról.

Emlékeztet, hogy a parlament keddi ülése alkalmából a sztrájkoló diákok nagyszabású tüntetésre készülnek. A diákok koordinációs sztrájkbizottságának a képviselője hétfőn este a csehszlovák televízióban bejelentette, hogy az eredeti tervekkel eltérően a Parlament épülete elé jelképesen csak pár diák vonul, a tömegdemonstrációt a Vencel téren tartják. A tüntetés időpontját a diákok nem jelentették be, de mivel a parlament ülése délután egy órakor kezdődik, feltételezik, hogy azt ebben az időben tartják meg.

Csehszlovákiában különben olyan hírek terjedtek el, hogy a hadsereg kedden katonai puccsot akar végrehajtani és főleg Brnóban ilyen tartalmú röpiratok is megjelentek. A csehszlovák nemzetvédelmi minisztérium szóvivője hétfőn este nyilatkozatban utasította vissza az a lakosság körében pánikot és félelmet, a hadsereggel szemben gyűlölködést szítani akaró, felelőtlen akciónak nevezte a röpiratterjesztést. A szóvivő azt hangoztatta, a hadsereg vezetése élesen elhatárolja magát az ilyen akcióktól és visszautasítja a rágalmat. Közölte, minderről Miroslav Vacek nemzetvédelmi miniszter hétfőn személyesen tájékoztatta a Polgári Fórum képviselőjét, Michael Kocabot. A szóvivő nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a csehszlovák néphadsereg támogatja a megújulási és demokratizálási folyamatot Csehszlovákiában.

Meddig tűrheti Európa Ceausescu ámokfutását?

A nyugatnémet sajtóban vezető téma a temesvári tüntések kegyetlen elfojtása. A Frankfurter Allgemeine Zeitung vezérkommentárjában, a „Lángok Temesváron” című írásban megállapítja, hogy a nyugtalanság egyelőre még nem csapott át (a történelmi értelemben vett) Erdélybe, a magyar kisebbség fő települési helyére. De ha ez megtörténne is, a románlakta területeken még félreállnának az emberek. Ceausescu talán arra gondol, hogy a magyarokkal még elbánnik valahogy, s arra épít, hogy a románok nemigen kedvelik őket. Az ellene érzett közös harag azonban talán alkalmas arra, hogy a megértés hídját verjék fel a két népcsoport között. A lap mégis kételkedik abban, hogy ez elég lenne egy közös felkeléshez.

A Stuttgarter Nachrichten „Terror” című vezércikkében kifejti: Európa utolsó sztálinistái nyílt terrorral akarják feltartóztatni a történelem menetét, a kommunista vezetés „kínai megoldást” választva lövetett a tüntetőkre. Ceausescu rezsime, amely nem más, mint egy ókeleti zsarnokság eu-

rópai változata, vak dühvel válaszol az ellenállás legkisebb megnyilvánulására. Az utóbbi években Kelet-Európában a román nép szenvedte a legtöbbet, s nem volt még egy nemzeti kisebbség olyan elnyomásnak kitéve, mint a magyar és a német a nagyzási hóbortba esett román vezető országában. A rendszer azonban szilárdan eltökélte magát, hogy bármi áron, már a kezdet kezdetén leszámol az ilyen változások elindítóival. Most azonban kiáltás veri fel Európát, mert Románia már egyedül van: meddig tűrhetik még az európaiak Ceausescu ámokfutását.

A külföld kiközösítheti a román rendszert, bojkottálhatja és nyomást gyakorolhat rá, de a szabadság felé vezető út mindenképpen nehéz és nagyon veszélyes lesz: ez a börtöndiktatúra el fog bukni, el is kell buknia. Ám féltő, hogy a temesvári áldozatokat mások követik – írja a Stuttgarter Nachrichten. A Die Welt „A vég kezdete?” című vezércikkében arra következtet, hogy a magyar kisebbség tiltakozása áterjedt a román és ortodox többségre is.

Nagy-Britanniában fokozódik a felháborodás a temesvári megmozdulás vérbefojtása miatt. A kormányhoz közelálló Daily Telegraph úgy tudja, hogy a hétfői külügyminisztériumi figyelemzavarás után egyelőre nem terveznek hivatalos diplomáciai tiltakozást. Ennek oka az, hogy a bukaresti brit nagykövetség sem tud a helyszínen meggyőződni a tényekről. „A kormány a nagykövettől várja az eddigi hírek megerősítését” – írja a lap. „Miután a hadsereg szétlőtte a tiltakozókat, Romániát elzárták a külvilágtól” – jelentette a Daily Mail. A Daily Express „Most már rettegés kísérti az utolsó vörös diktátort” címmel mutatja be a Ceausescu-klán rémuralmát. A Today „Bukaresti mészáros” című hírmagyarázatában felveti: miért nem tanácsolta mindaddig a brit kormány II. Erzsébet királynőnek, hogy fossa meg Nicolae Ceausescut a magas kitüntetéssel, amelyet tizenegy évvel ezelőtt adományozott neki?

A Guardian „Kirobbannak a feszültségek a hatalmas börtönben, Ceausescu Romániájában” című elemzésében a lap kelet-európai szerkesztője kiemeli, hogy „a magyar nemzetiség különösen kegyetlen üldözése miatt hosszú ideje roppant feszült a viszony Budapest és Bukarest kö-

A „Balkáni Caligula”

zött”. Hangoztatja, hogy „a temesvári tüntetés az eddigi legnagyobb szabású megmozdulás, sokkal súlyosabb kihívás, mint a korábbiak, mert a keményvonalas román vezetés teljesen elszigetelődött a varsói paktumon belül is”.

A Times egy Romániában rekedt jugoszláv kereskedőt idéz, aki szerint „nem a rendőrség és a hadsereg, hanem a Securitate rohamcsapatai zúdítottak golyózáport a tüntetőkre”. A lap „Balkáni Caligula” című vezércikkében hangoztatja, hogy Romániában „a félelem a kulcsszó” és „nincs olyan szervezet, mint például Lengyelországban a katolikus egyház, amely kapcsolatot teremtené az értelmiségiek, illetve a munkások között”. Kivételként emeli ki a magyar nemzeti kisebbséget, „amelyet származása miatt különösen kemény bánásmódban részesítettek a „szisztematizálás” című rendezett falurombolások során.” Emlékeztet a magyar kormány sorozatos tiltakozásaira, megjegyzi, hogy az Erdéllyel kapcsolatos vita régi

eredetű és aggodalmát fejezi ki: „A vásárnapi kihíváshoz hasonló megmozdulások, akár támogatja ezeket a magyar kormány, akár nem, valószínűleg újabb vérontáshoz vezetnek. A háború utáni határok, amelyeket a helsinki záródokumentum elismert, azoknak a bizonyosságoknak az egyikét jelentik, amelyek még megmaradtak az utóbbi hónapokban átalakuló világban. A kérdést csakis akkor lehet majd felvetni, amikor mind Budapesten, mind Bukarestben megtörtént a demokratikus kormányzat szilárd alapjainak megerősítése”.

A Financial Times szerint „az emberek kétségbeesetten keresik a neosztálinizmus utolsó bástyájának megnyitáshoz vezető utat”. „A mindenütt jelenlévő biztonsági rendőrséggel megerősített, hermetikusan zárt és paranoiás természetű román politikai rendszerben élet és halál közötti választás kérdése lehet az emberek számára az elhatározás, hogy kimennek az utcára” – írja a lap tudósítója. Befejzésül reményét fejezi ki, hogy „a nemzetiségi megmozdulás, a munkások elégedetlenségének szórványos megnyilvánulásai és értelmiségiek nyílt levelei nyomán most a három erő lassan talán hallatni fogja a hangját”.

Ha ütött az óra...

Az újjvidéki Magyar Szó kedden „Scintea” (Szikra) című vezércikkében foglalkozott a temesvári tüntetésekkel. Ha ütött az óra és megérett a helyzet, a változásoknak szükség-szerűen be kell következniük – írja a lap –, így kezdődött meg az utolsó nagy, tévedhetetlen vezérnek, Ceausescu önkényuralmi rendszerének a vége is. A messze jövőbe látó Conducator hiába hunyt tehát szemét az előtt, ami az úgynevezett szocialista világban lejátszódik, hiába igyekezett bizonyítani ország s világ előtt népének jólétét, Románia éhez, dildergő, szabadság után sóvárgó népét nem vezethette félre a végtelenségig. A pattanásig feszült légkörben csak egy szikra kellett, hogy a felgyülemlett elkeseredés robbanásszerűen lángra lobbanjon.

Van abban némi történelmi elégtel és igazság, hogy a temesvári tüntetésekre egy nemzeti lelkes meg-hurcoltatása adta a közvetlen okot. Mert a közvélemény szinte felsorolni sem lehet, annyi van belőlük. S nem is kell. Közismertek, világviszonylatban is. Ami ezután következik, annak a forgatókönyvét már befejeztük: a hatóság erővel szembe száll a zavarkeltőkkel, ezek meg minden szö-rű felhívás és durva megtorlás ellené-re előbb vagy utóbb ismét összeve-rődnek, aztán Ceausescu elzániságát ismerte meg több vér folyik, s végül mégis megtörténik az el-kerülhetetlen. Mert ha már egyszer elérkezett az idő és egymás után, sor-ra megbuknak a rendszerek, amelyek éveken át a szocialista eszme sikeres lejárásának ügyét szolgálták, akkor vajon hogyan maradhatna meg, hogyan tartósíthatna bárki az összes közül ezt, a Ceausescu-féle legember-telenebb rezsime?

A kérdés immár csak az, hogy Románia kétségkívül jobb sorsra érde-mes népének, nemzetének és nemzeti-ségeinek mekkora árat kell a szabadságukért fizetniük – írja a Magyar Szó.

Élő imalánc

Az egri érseki hivatal felhívása: Az egri belvárosi római katolikus egyházközség, a református és evangélikus gyülekezet felhívja a magyar istenhívó testvéreket, hogy közösen imádkozzanak az erdélyi üldözöttekért, a lelkipásztorokért, köztük Tőkés László szabadságáért. Ebből a célból imaláncot szerveznek. Az imaláncban részt vehetnek közösségek és egyének egyaránt úgy, hogy egy-egy órát vállalnak imádságban a megadott célra. Az imát vagy a templomban végzik vagy – ha a templom nem volna nyitva – otthonaikban.

Akik az imalánchoz csatlakozni kívánnak, jelezzék szándékukat és jelezzék az általuk vállalt időpontot az alábbi címek bármelyikére: Belvárosi Plébánia, 3300 Eger, Eleksey út 6. Telefon: 36 16-592 vagy Református Lelkészi Hivatal 3300 Eger Kossuth út 20. Telefon: 36 13-916. A szervezők szívesen veszik, ha egy-egy város vagy körzet öntevékenyen több órát,

esetleg napot a saját hatáskörében megszervez, és az így beütemezett időpontot a fenti címekre jelenti.

A jelentkezők az adott időpont elfogadásáról visszajelzést kapnak.

Az első imádságórát december 19-én, kedden reggel 7 órakor dr. Seregély István egri érsek végezte az egri bazilikában a hívekkel. Soha ne szűnjék meg imádságunk azokért, akik hitük, meggyőződésük, vagy nemzetiségük miatt üldözést szenvednek.

Görög szemtanúk a vérfürdőről

A belgrádi Borba a temesvári egyetem tanuló görög orvostanulmányokkal beszélgetett, akik hétfőn a késő esti órákban érkeztek Jugoszláviába. Szemtanúként elmondták, hogy a tüntetők és a biztonsági alakulatok között háromnapos újabb és újabb összecsapások során több százán életüket veszítették. A városi körházban ők maguk több halottat és igen sok, löfeggyverrel megsebesített embert láttak. A városban pánicskocsik és katonai járórok cirkálnak.

Románia Tienanmen tere

Az olasz sajtó egyöntetű felháborodással számol be a temesvári és aradi vérengzésről. Itteni értesülések szerint a hadsereg tankokat is bevetett a tüntetés elfojtására és a halálos áldozatok száma több száz. „Bukarestben nem olyan marxista rezsime van hatalmon, mint a többi kelet-európai országban. Éppen ezért a dominó-hatás terjedésében hiába reménykedik Európa... Ceausescu tisztán személyi és rendőri hatalmat épített ki, amelynek nem a párt az eszköze, hanem a conducator családja. Egy klán abnormális egyeduralmáról van szó, és a nemzetiségi tüntetések legfeljebb az első repedést, az első csákányütést jelenthetik ezen” – figyelmeztet a Corriere della Sera. A L'Unitá vezércikke „Európa utolsó zsarnokának” minősíti Ceausescut, akinek rendszerét a közelmúltig nem bírálta. „A vasfüggöny Románia körül hullott le... A szabadságért és a jogokért emberek haltak meg 1989-ben Európában. Felháborodással és tiltakozással kell fogadnunk a történeteket.” A lap a Tienanmen téri vérengzéssel veti egybe a mostanit, és felszólítja az illetékeseket Keleten és Nyugaton, hogy a nemzetközi fórumokon vessenek be minden lehetséges eszközt ennek az állami barbárságnak a megakadályozására. „A román kérdés napirendre került” – írja, abban a reményben, hogy a folyamat nem zárul le és el fog vezetni a rendszer bukásához Romániában is, bár – fűzi hozzá – itt biztos, hogy nem lesz vértelen és békés.

Válságmenedzselés

Amikor először megláttam leírva egy telexszalagon ezt a szószöveget, bevallom, elírásnak, elgépelésnek, valamiféle sajtóhibának néztem. Aztán egyre gyakoribb megjelenésével azt a gyanút keltette bennem, hogy itt valami nyelvi furfanggal lehet dolgom, valaki vagy valakik csúfot akarnak úzni a kormányból, esetleg a sajtót akarják behúzni a csöbe? Kollégáimmal cinkos összekacsintásokkal olvastuk a konkurens lapok hasábjain – lám-lám, ők is bedőltek – nyugtáztuk némi önelégültséggel. Már lelki szemekkel látni, lelki füleinkkel hallani véltük, amikor egy lelkes és harcos nyelvőr végre leleplezi az üresfejű sznobokat, a félművelt tollnokokat, a nyelvrongálókat stb. Ám erre hiába vártunk.

Jött viszont helyette néhány kormányfői és kormányzóvivői nyilatkozat, újra és újra nyomatékosan használva a válságmenedzselő program-kifejezést. Hogy pontosan tájékozottak legyünk, még körül is írták, a válságmenedzselő szakértői kormány programjáról van szó.

Ekkor kezdett el halványodni arcunkon az egészségesen kaján mosoly, fokozatosan átadva helyét a kényszeredett vigornak. Ezek szerint mégis csöbe húztak, csak a másik végéről. Rá kellett jönnünk, hogy a szófordulathoz igenis van tartalma, nem kevésbé förtelmes. Ez a kormány az elmúlt hónapokban igenis a válságot menedzselte, nyilvánossá tette, tudatosította, működését biztosította, prioritásait garantálta és mindezt kivá-

ló szakértelemmel. Ma már pontosan tudjuk, milyen károkat okozott nekünk az az állampárt, amely a kormány prominenseinek aktív közreműködésével úgy omlott össze, hogy magával söpörje az egyéni felelősségvonnathoz is. Tudjuk végre, hogy mennyi az adósságunk, s napra pontosan, meddig tart még fizető- és hitelképességünk. Már azt is tudjuk, hogy Bős-Nagymaros csódtömegéből egyetlen kiutunk a Bécs-Budapest világkiállítás. Szakértő kormányunk nem árul zsákhamacsát, amikor elmondja, a valutaalap nem lacafacázik, pontosan tudja, hol szorít a cipő és mit bír még a tyúkszem.

A jogállamiság „saroktörvényei” elég rágós koncnak bizonyulnak ahhoz, hogy miközben az ellenzék elragódik rajtuk, a szakértő, válságmenedzselő kormány átverekedje a parlamenten azokat a gazdasági saroktörvényeket, melyek elindítják azt a „spontán reprivatizációt”, melynek leállítása az MSZP elnöksége szerint veszélyes következményekkel járna. Kire?

A válságjelenségek pedig akadálytalanul szaporodhatnak (infláció, munkanélküliség, szegényedés, ott-hontalanodás stb.), kivéve egyetlen egyet, a kormányzattal szembeni bizalmatlanságot. Németh Miklós szerint a politikai folyamatok nem fajulhatnak odáig, hogy a kormány és az államapparátus köztiszteletet érdemlő szakembereitől valamiféle politikai

„boszorkányüldözés” áldozatává válják. Különösen azután nem, hogy végre ideológiai láncukat – de legalábbis párttagkönyveiket – többségükben szerencsésen elvesztették. A trónkövetelő szakértői gárda igen-igen veszélyes, hiszen legtöbbször valamely ellenzéki szervezet tagja, illetve szerkeztőlójaként politikai prioritások rabjává kívánja tenni a végrehajtó apparátust. Egypárti diktatúra helyett jön a még ördögibb többpárti diktatúra. Ezt pedig a NÉP nem kívánhatja komolyan, különösen, ha felelősséget érez saját jövője iránt.

Ez igen! Elismerem, ez aztán tökéletes szakértelemmel megkonstruált – vagy inkább kifundált – ördöglakat. Megoldani csak az tudja, akit beavattak a titokba. A feladványt egy nemzetnek kell megoldania, s ebben a parlamentjére aligha számíthat (egyelőre legalábbis nem). Persze, jó magyar szokás szerint, amit két ember tud, az már nem titok. Szerencsére a másik dalon is található egy-két hasonlóan finesztes „nemzetmentő”, aki esetleg idő előtt megoldja a rejtélyt és hajlamos kifecsegni. Egy ilyen fecsegőtől hallottam és most továbbítom a kérdéses ördöglakat titkát. Próbáljuk meg végiggondolni jövőnk egy olyan kormányával, amely a válság kezelésére – netalántán megoldására – fordítja ilyen-olyan szakértelmét és tehetségét. Na jó! Ez is egy ördöglakat, csak épp egy kormányról és nem a NÉP-nek szóló rejtély. Megoldása ráadásul a szakértelem valódi próbatétele.

Kis Pál István

A könyvtárakért

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete intézkedést sürgetően felhív minden állami, helyi önkormányzati és társadalmi szervezetet, kérve, társadalmi érdekből követelve a könyvtárak tevékenységének fenntartását, támogatását. Működésüket, feladataikat el látását veszélyezteti a költségvetés jelenlegi gyakorlata, mivel nem a kiemelten fontos ellátások közé sorolja a könyvtári szolgáltatásokat. Súlyos helyzet alakulhat ki a nagy, önálló, a kutatást és a műszaki fejlesztést szolgáló szakkönyvtáraknál, a leghátrányosabb helyzetbe pedig a lakosság (és nagy súllyal az oktatás) el látását végző közművelődési könyvtárak kerülhetnek.

Mindezek következtében a magyar könyvtárügy válságos helyzetben van. Kötelességünk, hogy a társadalom érdekében követeljük a kormánytól, a felelős ágazati minisztériumoktól és helyi önkormányzati szervektől, hogy az 1990. évi költségvetésben az oktatáshoz és a tudományos kutatáshoz hasonlóan biztosítsák a könyvtáraknak is a működési költségeket, határozzák meg azokat a garanciákat, normatívákat és támogatásokat, amelyeket az állami és helyi költségvetéseknek kell a könyvtári szolgálat fenntartása érdekében tartalmaznia.

Nincs játéka, csak árnyéka...

Idén harmincöt éve, hogy első alkalommal rendeztek „fenyőfájnepet” az úttörők legkiválóbbjainak a Parlamentben. Sejtethi az olvasó, hogy 1954-ben nem azokat vendégelték meg a „magyar törvényhozás házában”, akik valóban az utat törték. Már csak azért sem, mert többségük nem volt Budapesten, mi több, az sincs kizárva, Magyarországtól is távol volt: valahol Szibéria tájain. De a kiváló gyerekek erről mit sem tudva ünnepeltek az óriás fenyőfa tövében és énekelték a kis karácsony – nagy karácsony-t.

Nagy karácsonya abban az évben csak a legkiemelkedőbb ifjaknak volt, úgyértve, azoknak, akiket – kiemelték...

Annyi bizonyos, sokan szerettek volna azok közt lenni, akik előtt megnyílt a nagykapu. Generációról generációra öröklődtek az álmok. Az apák és anyák már a zöldek soraiban titlakoztak a fenyőfák pusztítása ellen, de a nebulók továbbra is oda kéredeztek, ahová nemigen várták őket.

Magam is lelétem már vagy egy fél életet, kislányom úgy 9–10 éves lehetett, mikor egy parlamenti tisztviselő ismerősünk révén felcsillant a lehetőség, hogy bebocsáttatást nyerünk. Megmondta a kapu számát, ahová letette a belépőt, mi pedig elindultunk. ...Lejártuk a lábunkat. Kaputól kapuig.

A meghívónak nyoma veszett. Hogy miként tűnt el, kézen-közön-e, vagy elkallódott, az eredmény szempontjából közömbös. Kislányom elpityeredett, én ordítani tudtam volna, bár abban az egyben biztos lehettem: üvöltésem úgysem hallatszik a kupolába. Kérleltem a katonát, azaz a kormányort, legyen tekintettel az Úttörő Szövetségre! Ha nem ereszt át a kordonon, kislányom bizalma megrenül a párt előnevelőjében! Álltunk, ácsorogtunk, zsugorodtunk, mint a filmhős, Hannibál tanár úr az Anfiteátrum alján. Érkezték a venégek.

Csillámlottak a meghívók, villantak bizonyos piros kiskönyvek, melyeknek láttán az őrszem vigyázza magát, tisztelgett, majd laza, elegáns könnyedséggel bejebb tessékelte tulajdonosait. Minékünk kívül volt megszámozva a helyünk.

Látom a szombati tévé-híradóban, a recskiek kártérítést kapnak, ám a szovjet-unióbéliek valami adminisztrációs vagy más hiba folytán kifelejtődtek. Változik a kép: áll az óriás fenyő. Harmincöt év múltán ez lesz az első protokoll nélküli karácsony a Parlamentben.

...Az egyiket bezárták, a másikat kizárták. Összefüggő cselekmények.

Majd a gyerekek, a maiak!

De ki számol el a mi időnkkel?

Pál Zsuzsa

Másfél millió munkanélküli Magyarországon

Évadzáró az SZVT-nél Baranyában

Látszólag „semleges” alkalmat, egy megyei évzáró összejövetelt ragadott meg dr. Trethon Ferenc, a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság elnöke arra, hogy kifejtse nézeteit a ki tudja, merre robogó gazdaságpolitikáról és azok magyarhoni művelőiről.

Éles szavakkal ostorozta a kormány által eszközölt legutóbbi – tíz százalékos – forintleértékelést, hozzátéve: erről a kormányról még nem derült ki fehéren-feketén, barátja, avagy ellensége az inflációnak. Ezen túl ugyanis a vállalatok a nyugati piacokon leértékelődött áruikért forintban többet kapnak, kérdés: vajon mi motiválja őket a szerkezetátalakításra...? Ilyen összefüggésben Trethon úr nem tartja kizártnak az egyesek által – máris – emlegetett 30–50 százalékos inflációt sem.

Ugyancsak elgondolkodtató volt munkaügyi miniszterünk szerint a kormányfő azon kijelentése, mely szerint a szovjet exportot 20 százalékkal vissza kell fogni jövőre, nem növelhető tovább a magyar gazdaság kintlévősége, le kell faragni az egymilliárd rubelből... Távol állt Trethon Ferencről a kioktató hangnem, láthatóan a szenvedélyes tenni akarás fűtötte, amikor a kormány tagjainak figyelmébe ajánlotta a „Döntésmélet” tankönyv negyedik oldalának „memoriter” való megtanulását. Ott ugyanis leiratott, hogy nincsen kizárólag jó, vagy kizáró-

lag rossz döntés. Minden pozitív döntésnek vannak negatív következményei, amelyek – esetleg – eliminálhatják a pozitív következményeket. Kétségtelen, hogy a külföldi tőke jelentős része azért kacsingat Magyarországra felé, hogy utat találjon a szovjet piacra. Megkérdezve a rubel viszonylatú export visszafogóinak véleményét arról, számoltak-e azzal, hogy az új helyzetben elveszíti érdeklődését a külföldi tőke jelentős része a magyarországi beruházások iránt, kiderült: ez a „tétel” nem került be a számításokba...

– 1945-ben sikerült egycsapásra megszüntetni a kapun kívüli munkanélküliséget, és ezzel létrehoztuk a kapun belüli – vélekedett Trethon Ferenc. Szerinte nem 80–100 ezer munkanélkülivel kell a közeljövőben számolni, hanem a munkaképes lakosság 25 százalékával, másfél millió emberrel! Ez utóbbit melegen ajánlotta a majdani új kormány figyelmébe, ha már a jelenleg funkcionálóba nem fért bele. Németh Miklós kormányelnök minapi emlékezetes kijelentésére reagálva pedig Trethon úr aképpen vélekedett, hogy „ennek a kormánynak nem lelkierője, hanem szakmai hozzáértése nincs új program kidolgozásához”.

– lékó –

(folytatás az 1. oldalról)

Még hány szűk esztendő?

Kemenes Ernő elmondta: további külgazdasági pozíciókat tekintve egyetértésre jutottunk a Valutaalappal a megvalósított árfolyam-leértékelésben, és a rubelaktívum leépítésében. Egyetértés van belső pénzügyi egyensúlyunk további javításában, ennek megfelelően javasoljuk az állami költségvetés körülbelül 10 milliárd forint deficittel való jóváhagyását.

A kormányzat a Valutaalap részvétele nélkül sem tud más gazdaságpolitikát ajánlani – szögezte le.

Ezután az inflációról elmondotta: az nem egyszerűen árkérdés, hanem a gazdaságpolitika egészének kell anti-inflációs jellegűnek lennie. A kormány antiinflációs törekvéseinek egyik kulcseleme a kínálat élnéki és a piaci verseny erősítése.

Belső kockázataink egyik legveszélyesebbje az infláció elszabadulása. Ezért a kormányzat alaptörekvése, hogy a gazdaság folyamatos irányításában minden területen biztosítékokat építsen ki az árak elszabadulásával szemben. Szeretném bejelenteni: kemény árellenőrzést kívánunk érvényesíteni.

A kormány javasolt életszínvonal és szociálpolitika kedvező esetben – a fogyasztás szinten maradásán – is egészen biztosan az eddigiektől eltérően alakulnak az összes jövedelem körülbelül 60 százalékát jelentő munkajövedelmek. A termelésben végbemenő kemény differenciálódás a kereseteknek a megszokottnál sokkal nagyobb szóródását fogja előidézni.

Törvényileg a keresetek minimális szintjét garantáljuk, a bérek és keresetek alakulásának minden más kérdése a munkáltatók és a munkavállalók együttes gazdasági eredményességének függvénye, illetve egyezkedésük következménye.

A strukturális átalakulás periódusában a munkanélküliség is elkerülhetetlen.

A szociálpolitikai program a védtelen rétegek, a nyugdíjasok, a fiatalok, a munkanélküliek, a legrászorultabb egyének, csoportok, hátrányos helyzetűek, elmaradott térségben élők biztonságának megteremtésére, megőrzésére irányul. E célokat részben az átfogó szociális, szociálpolitikai intézményi ellátások – nyugdíj, gyermekneveléshez kapcsolódó ellátások, stb. – differenciált emelésével kívánja biztosítani.

A kormányzat külön figyelmet fordít Budapest és a nagy ipari városok alacsony jövedelmű és hátrányos helyzetű családjainak támogatására.

Tisztában vagyunk azonban azal, hogy mindennek ellenére a családok széles körében nehezdednek az életfeltételek, nőnek a terhek. Ennek elkerülésére 1990-ben azonban nincsenek reális esélyeink és lehetőségeink.

A bizottságok általában elismerték a kormány helyzetértékelésének helyességét, ugyanakkor megkérdőjelezték a problémák megoldásának néhány módszerét. A leginkább kifogásolhatónak azt tartották, hogy az anti-infláció elvének gyakorlati feltételei nem jelennek meg elég markánsan a programban. A képviselők véleménye

szerint illúzió, hogy a jelenlegi magyar viszonyok között a piac spontán működése megoldja vagy megoldhatja a gazdasági problémákat. Tudomásul kell venni, hogy rövid időn belül nem jöhetnek létre olyan piaci viszonyok, amelyek érezhetően az árak letérésének irányába hatnának. Nincs működő piacgazdaság, s nem bontakozott ki széles körű verseny, amely képes lenne az áremelési törekvések ellensúlyozására.

A bizottságok helyeslik a program kisvállalkozásokat segítő intézkedéseit, de szükségesnek ítélik a vállalkozásokat általában előmozdító gazdaságpolitika érvényesítését is.

Azt is kifogásolták a képviselők, hogy a program nem tartalmaz hatékony intézkedéseket az anyag- és energiatakarékosság fokozására. Ugyancsak gazdasági tartalékokat jelentenek a készletek: a számítások szerint 400 milliárd forint értékű készletet lehetne mobilizálni.

A bizottságok újból sürgették az államigazgatási költségek leépítését, valamint a gazdaságot béklyózó bürokratikus intézmények felszámolását.

Indokoltnak tartják a számviteli és statisztikai rendszer racionalizálását, a piacgazdasághoz nem illő módszerek elhagyását.

Az előadó kitért a lakáskonceptióra is, amely valamennyi bizottsági ülésen a legvitatottabb kérdések közé tartozott. Mint mondotta, a reformbizottság megítélése szerint a benyújtott javaslatok első változata nem támogatható. Éppen ezért felkérték az Országos Tervhivatal elnökét: dolgozzon ki egy átfogó, hosszú távú lakásgazdálkodási, lakáspolitikai programjavaslatot.

A kormányzati irányítás költségeinek csökkentésével is foglalkozott Kemenes Ernő. Elmondotta, hogy nem az a baj, hogy sokba kerül az irányítás, hanem, hogy nem elég hatékony. Ezért a kormány az önkormányzatok korszerűsítésére törvényjavaslatot nyújtott be a parlamentnek, s racionalizálni kívánják a központi kormányzati irányítást is.

Ezután határozathozatal következett. A képviselők elfogadták a kormány 1990. évi gazdaságpolitikai programjáról szóló tájékoztatót, s ezzel kapcsolatban határozatot is hoztak.

Ezután az Országgyűlés áttért a lakásgazdálkodási rendszer reformjára és a jövő évi intézkedésekre tett javaslatok megtárgyalására, valamint a lakás célú állami kölcsönök utáni, 1990. évi adófizetési törvényről szóló előterjesztés megvitatására.

E napirend előadója a kormány részéről ismét **Kemenes Ernő** volt. Az OT elnöke bevezetőjében hangsúlyozta: a nyolcvanas évek végére a lakásrendszer csakúgy, mint a gazdasági rendszerünk több más területe, olyan válságba került, hogy átalakítása elkerülhetetlenné vált.

Ma több mint 200 ezer olyan városi, lakás nélküli család van, amelynek a jelenlegi rendszerben még kilátása sincs arra, hogy a következő évtized-

ben önálló otthonhoz jussanak. Hivatkozott arra, hogy ma az állami költségvetés kiadásainak mintegy 15–17 százalékát, több mint 80 milliárd forintot fordít a lakásszektor támogatására, s annak is kétharmadát a lakással már rendelkező családok kapják, nagyrészt függetlenül pillanatnyi szociális és jövedelmi helyzetüktől. S miközben mind az ingatlankezelés, mint az építés, mint pedig a támogatási rendszer nyilvánvalóan pazarló és rendkívül alacsony hatékonyságú, az ország jelenlegi helyzetében nincs mód az elosztható források növelésére. Ezért alapkérdéssé vált, hogyan lehetséges egy olyan rendszert kialakítani, amelyben a támogatások rugalmas módon a családok változó jövedelmi helyzetéhez, és nem pedig magához a lakáshoz kapcsolódnak.

A kormányzat javaslata szerint a lakáshasználati díjak 1990. január 1-jétől átlagosan 50 százalékkal emelkednek. Ettől eltérően alacsonyabb lakbérémelést tart indokoltnak az illetékes bizottság – mondotta Kemenes Ernő –, de ez azzal a veszéllyel jár, hogy nem képződik elegendő fedezet a fiatal családok lakáshoz jutásához.

A kedvezményes kamatozású hitelek differenciált átrendezéséről az OT elnöke indokolásként kifejtette, hogy az állami költségvetés az idén 42 milliárd forintot fordít kamattámogatásra. Ha nem változik meg a lakásgazdálkodási rendszer, ez az összeg több mint

tízmilliárd forinttal nő jövőre, ami évi 5–6 ezer új lakás értékének felel meg.

A kormány teherátrendezési javaslata nem a kamattámogatás teljes összegének azonnali megszüntetését célozza – húzta alá Kemenes Ernő –, hanem csak azt, hogy 1990-ben a kamattámogatás összege ne haladja meg az idei 42 milliárd forintot. Jelzéseként megemlíttette, hogy a kormány elfogadhatónak tartja az országgyűlési bizottságok vitáin felmerült javaslatot, miszerint ne egységes, hanem a törlesztés összegéhez kötött, és ezáltal megfelelően differenciált kamatadót állapítsanak meg. Az állami kompenzáció kialakításánál figyelembe veszik, hogy a 70 évesnél idősebbek, a többgyerekesek, illetve az alacsony jövedelműek terhei ne növekedjenek. Kedvező eleme a rendszernek, hogy a lakás nélküli fiatal családok 150 ezer forint vissza nem térítendő támogatáshoz jutnak.

Az építési és közlekedési bizottság ülésén időközben jó néhány módosító indítvány született, ezek megvitatása még legalább egy órát vesz igénybe. Az elnök szavazásra tette fel a kérdést, megvárják-e még aznap, amíg a bizottság jelentése elkészül, vagy szerdán hozza meg határozatát a lakásgazdálkodási javaslatokról az Országgyűlés. A képviselők ez utóbbi megoldás mellett döntöttek.

Az Országgyűlés szerdán újabb nagy horderejű témát tűz napirendjére: várhatóan ezen a napon kerül sor az 1990. évi költségvetésről szóló törvényjavaslat megtárgyalására.

Más, mint a többi

„A koncepció továbbra is nélkülözi a komplexitást”, „Nem lehet olyan kényes helyzet, amely jövőellenes döntések meghozatalára bírhat”, „A sok rossz közül a legkevésbé rossz változat”. Ilyen és ehhez hasonló kijelentéseket tettek a képviselők a lakásgazdálkodási rendszerről és a jövő évi intézkedési tervről folyó vita során. Még egy közel nyolcszázötven oldalas tartalmazó ív is előkerült, amely a programmal szembeni lakossági ellenállást volt hivatott biztosítani. Miközben a fenti idézetek elhangzottak a parlamentben – érdekes párhuzam –, a Dunai Vasmű vezetői tartottak sajtótájékoztatót a Dunamenti Regionális Lakásépítő- és Üzemeltető Részvénytársaság, az Rt. működéséről. Szlogenjük akár a következő is lehetne: „Lakásépítési koncepció, amely más mint a többi”.

Az elképzelés valóban számos újdonsággal szolgál. Az Rt. az alaptőkéjéből, illetve az alaptőke terhére felvett pénzhitelekkel megbízások szerződés alapján épített épületegyütteseket. Az így létrehozott lakásokat azután a bérlők részére meghatározott időre kiadja. A társulási forma egyébként is számos előnnyel rendelkezik. Többek között alkalmas a tőke koncentrálására. „Az előtakarékoság aránytalanul nagy terhet rótt a fiatalokra, míg a vidékieket az önerős közműfejlesztés sújtotta” – így az egyik honatya. Ez esetben nem szükséges az úgynevezett előtakarékoság, míg a mindenkori lakásbérlési díj az adott időszakban érvényesül-

ló terhek (pl.: kölcsönök) legfeljebb 80%-a. Ez kisebb terhet ró a családi költségvetésre, mint a lakáshozjutás bármely formája. Dunaújvárosban mindez a gyakorlatban havonta 2–4 ezer forintot jelent bérlőként. A lakásokat bizonyos idő elteltével a lakó természetesen megvásárolhatja.

És most magukról a lakásokról. Mind egyik saját, legalább 100 m²-es kerttel rendelkeznek majd, míg átlagos alapterületük 80–85 m² között lesz. Minden otthonhoz fedett gépkocsitároló, fekhelymentes nappali és természetes megvilágítású mellékhelyiségek tartoznak. Az egyedi tervezésű épületek villasort alkotnak, és mindez négyzetméterenként 25 ezerért. Pompásan hangzik, nem?

Ezzel szemben a képviselők sokkal kedvezőtlenebb képet festettek honi, inszignis lakáskörülményeinkről. És az már igazán utópia, ha a kormány hozna létre hasonló céllal gazdasági társulást, amelynek viszont legalább egyetlen előnye feltétlenül lenne. Vagyis 250-nél több lakás építésénél saját hatáskörében magára vállalhatná az infrastruktúra kiépítését, amely ilyenkor, mint köztudott, már állami funkció.

Hogy ne feledjem. Az Rt. garantálja, hogy a közművek elkészülte után 10 hónappal a lakások felét, mintegy 120-at átad a bérlőknek.

T. Hámori

Gazdaságunk vírusbetegsége

A gazdasági-pénzügyi fogalomalkotás, a jelenségek elnevezése gyakran a magyar nyelv és a helyesírás szabályainak sérelmére történik. Itt van például a sorbanállás. Ez azt jelenti, hogy vannak gazdálkodó szervezetek, amelyek folyamatosan nem teljesítik esedékes fizetési kötelezettségeiket, mert bankszámlájukon nincs fedezet. Ezt a jelenséget, amikor hatalmas méreteket kezdett ölteni, pontosabban milliárdos összegeket kitenni, sorbanállásnak nevezték el.

Növekvő fedezethiány

A fizetési fegyelem soha sem volt maradéktalan, mindig voltak vállalatok, amelyeknél a bevételek és a kiadások ideiglenesen nem voltak összhangban. Az utóbbi két évben azonban a határidőben nem teljesített fizetések soha nem tapasztalt méretűekké váltak. Számokban kifejezve: a múlt év elején a sorbanálló, fedezettel nem rendelkező vállalatok – 82 ilyen volt akkor – 14 milliárd forinttal tartoztak üzleti partnereiknek. Idén januárban 217 vállalatnak csaknem 48, szeptember végén 240 fedezethiányos vállalatnak 73,7 milliárd forint nem teljesített, nem teljesíthető tartozása volt.

Sorbanállás pénzért

Közel 74 milliárd forint nagy pénz! Hogy valójában mennyi, azt egy összehasonlítás érzékelteti: szeptember utolsó napján a gazdálkodó szervezetek forgóeszköz-hiteleinek állománya 300 milliárd forintot tett ki, azaz a fedezet hiányában nem teljesített, elmulasztott fizetések összege a gazdaság különböző ágaiban, szektoraiban jelenlévő forgóeszköz-hitelállomány csaknem egynegyedének felelt meg. Ezek szerint a fizetések elmulasztásának, a sorbanállásnak az az oka, hogy kevés a hitel a gazdaságban? Korántsem; ugyanis általában nem a gazdaságnak, hanem 220–240 vállalatnak nincs elegendő pénze. Alapvetően azért – nem szépitve helyzetüket –, mert közülük sokan a csőd szélén állnak, felérték tartalékaikat, például az amortizációt is, s a bankok már nem hiteleznek nekik. A mi gazdaságunkban az a különös, hogy ezek a csődbement vállalatok tovább élnek, tesznek-vesznek, mert a bankok által megtagadott hiteleket a nemfizetéssel partnereiktől kényszerítik ki, azoktól veszik el. Például a nyereségesen működő vállalatok a 220–240 folyamatosan fedezethiányos vállalat számára is forgóeszköz-hiteleket vesznek fel, viselik annak kamatköltségét.

A 74 milliárd forintnyi követelés ugyanis a szállítóknál, a szolgáltatás

elvégzőknél hiányzik – mint árbevétel –, s ezt a hiányt pótlólagos hitellel kell megszerezni. A sorbanállás – az esedékes fizetési kötelezettségek nem teljesítése, valamint ennek továbbgyűrűzése – mint a fentiekből is kitűnik, tulajdonképpen pénz- és hiteltermelés. Pénzügyi, pénzforgalmi rendszerünknek ez a járványa nemcsak azért káros, mert tartós és növekvő: a legsúlyosabb következmény az, hogy aláásta a pénzügyi szabályozás működőképességét. A hitelszűkítést ugyanis a sorbanállással történő hiteltermelés, a kényszerhitelezés ellensúlyozza, hatástalanítja.

Kit fenyeget csődeljárás?

A bankrendszer pénzforgalmi és hitelezési beavatkozással próbálta enyhíteni a sorbanállást. A pénzforgalmi intézkedésnek az a lényege, hogy a számlavezető bankok nem kötelesek nyilvántartani a fedezethiány miatti követeléseket, a teljesíthetetlen fizetési megbízásokat visszaküldik a benyújtóknak, azaz a fizetésektelen vállalatnak. Hadd lássák, mennyi tartozásuk van. (Tudták ezt korábban is.) A jegybank – másik megoldásként – pótlólagos refinanszírozási hitelt kínált a kereskedelmi bankoknak, azzal

a kikötéssel, hogy az igénybe vett hitel összegét meghaladóan csökkentik a sorbanállások összegét. Mindkét próbálkozás sikertelen maradt.

A sorbanállást tulajdonképpen néhány tucat vállalat gerjeszti, ezek mintegy vírusgazdái e pénzforgalmi betegségeknek. Feltételezhető, ha a reménytelen gazdálkodási helyzetben lévő, csődre érett vállalatokat sikerül kikapcsolni, felszámolásuk mérsékelni fogja a sorbanállás méreteit, pénzügyi kapcsolatokat szétziláló hatását. Ebből kiindulva a pénzügyi kormányzat csődeljárások indítására buzdítja a kereskedelmi bankokat, hitelezési veszteségeik rendezésére pedig kilátásba helyezte a nem is olyan régen muszájból vásárolt lakásalap-fedezeti költségeik visszavásárlását. Ily módon mintegy 12 milliárd forint kockázati tartalék lenne felhasználható a felszámolandó vállalatoktól behajthatatlan követelések leírására. Az illetékesek mintegy 50 gazdálkodót minősítettek csődre érettnek, s javasolják a bankoknak az ellenük indítandó csődeljárást. Tizenkét milliárd is szép summa. Csakhogy egyrészt a bankok által ismert kétes kinnlévőség a többszöröse ennek. Másrészt az egyes kereskedelmi bankoknál rendelkezésre álló kockázati tartalék nincs összhangban a behajthatatlan követelésekkel. Nem kell tehát attól félnünk, hogy egyidejűleg sok nagyvállalat ellen indul csődeljárás s hogy a sorbanállás mértéke gyorsan és erőteljesen csökken.

Garamvölgyi István

Statisztika

Érik már az utóbbi idők legnagyobb tévedésének gizes-gazos határában, minden eddigi idők legüresebb kalászaiban a termés. Maholnap falatra, félfalatra sem telik a zsírtalan kenyérből, mármint a mindeddig hitegetett átlagpolgárnak. A hárommillió hivatalosan is létminimum alatt élők és hovatovább az állítólag lét felett ugrodnak sem. A hét, na jó békülünk ki, a maradék hat milliának sem. Még szerencse, hogy a Trianonban kiöltött határokon túl is élnek velünk egy nyelven beszélők, és nemcsak a kondukátor birodalmában, hanem Svájcban, a nyugatibb Németországban, Franciaországban, Angliában és általában azokban az országokban, amelyek a köztudatban a művelt nyugatként emlegettetnek Ázsiával szemben. Ami, ha jól belegondolunk, mindenkinek hasznos. Az említett és még számos nyugati tengeren túli országban élő nemzettársunknak, akik már régen szakítottak a pénz nem boldogító maszturbáns örömforrásának együgyű igazságával, meg nekünk is, anyaországiaknak, merthogy a külhoniak szépen javíthatnák a statisztikát.

Noha tudom, jóval több feladat elé állíthatná a statisztikusainkat a nemzeti jövedelemtől kezdve a reálbérig úgy kikerekíteni a mutatókat, hogy azokba a nyugati és tengerentúli országokban élő magyarokra eső hányadok is beleférjenek. Mégis, mennyivel szebb lenne a kép! Mindjárt nem kellene olyan mélyen szégyenkezni, és kiérdemesült vezetőink sem kényszerülnének újabb és újabb kódos körutakra. Ja,

hogy közben meg éhen döglene a nép, hát kérem, az egy dolog. Egy másik dolog, de azért ezt sem ártana figyelembe venni, különösen év végén, év elején, a nagy számvetések meg a tervekészítések idején.

Abban a szép nagy házban például, amelynek központi kupoláján nem páraáslék éjszakánként az ötsugarú stoplámpa.

Vallató Géza

Reprivatizálás és privatizálás: az nem ugyanaz!

(Azaz, aki szelet vet – vihart arat)

Rövid hozzászólás a Dátumban (XII. 6.)

Lesz-e kártérítés az államosított ingatlanokért című riporthoz.

Nem tudom elképzelni, hogy a hivatal képviselője, dr. Kronovits Mária, azt a deklaratív jellegű állásfoglalását: miszerint nem vált köztudottá egyértelműen az a tény, hogy ezeket az in-

gatlanokat nem lehet visszaadni, ugyan mire is alapozza: netán a Kommunista Kiáltványra vagy a rákosista ABC-re? Analóg azzal, hogy földet vissza nem adunk, avagy egy különlegesen titkosan kezelt benső IK-Főigazgatói utasításra miniszteri látta-mozással? Mindenesetre a nyilatkozó osztályvezetőnk sokunkat lekötölte, ha ezt a titkot feltárná!

Az a tény viszont köztudottá vált, hogy a reprivatizálás fogalmát sajnálatosan hivatali körökben is szerényen szólva kétféleképpen értelmezik – talán éppen a két latin eredetű kifejezés sajátos egybecsengése miatt –, hiszen senkitől sem követelhető meg egy idegen, még hozzá holt nyelvű a viszonyító szavakig lehatoló értelmezése, privatizáció vagy reprivatizáció nekik egykutyá: az a fontos, hogy a vagyonhoz hozzá lehessen valahogyan férni!

Illik tudni, bizonyos nemzetközi tulajdonjogi alapelveknek a magyar alkotmányba történt beiktatása után: miszerint a '45 után hatalmi úton államosított (elkobzott) vagyontárgyak visszakövetelése a volt tulajdonos avagy élő örökösei részéről, jogos, netán nemzetközi jogi védelmet is élvez, s erről az állampolgárokat a hatóság köteles felvilágosítani, nem pedig struccpolitikát alkalmazva, ezeket a javakat privát személyek részére elidegeníteni (privatizálni), ami még súlyos helyzetbe hozhatja a törvényességet rendszerint nem „erkölcsi” érdekből kijátszó elidegenítőket.

Hargitai István

Alapítvány idős nevelőszülők támogatására

Magyarországon a nevelőszülők túlnyomó része nem kap fizetséget a gyermeknevelésért, az állam csupán a gyermekek ellátását finanszírozza. Körülbelül kétezer olyan nevelőszülő van az országban, aki életében 5–10 vagy még több gyermeket is felnevelt, főállású munkát emellett nem tudott vagy nem akart vállalni, és idős korára anyagi támasz nélkül marad. Ezeknek az embereknek – akik jórészt csak szociális támogatásból élnek, szűkös körülmények között – január 1-jétől segítséget nyújt az az egymillió forinttal induló alapítvány, amelyet a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács és a helyi Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet hozott létre. Az alapítvány az özegegyi járadék mindenkori legalacsonyabb összegét (jelenleg havi 3205 forintot) biztosítja azoknak a nyugdíjra jogot nem szerzett idős nevelőszülőknek, akik legalább 10 évig egyidejűleg két vagy több állami gondozott, intézeti vagy állami nevelt gyermeket gondoztak, betöltötték a nyugdíjkorhatárt, és bejelentik igényüket. Kérelmük és az illetékes Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet által kiadott igazolás alapján kuratórium állapítja meg a nevelőszülői járadék jogosságát.

A nyílt alapítványhoz elsőként csatlakozott a Szociális és Egészségügyi minisztérium, de már más intézmények is jelezték támogatási szándékukat. Befizetéseket magán- és jogi személyektől a Magyar Hitelbank Gyámpénztárának 222-12003-as ideiglenes számlaszámára várnak.

Az alapítvány létrehozásával egy több mint 20 éve húzódó problémára találtak ily módon megoldást, ami várhatóan ösztönzőleg hat majd a nevelőszülői tevékenység szélesebb körű vállalására.

A feladat megszűnt, az apparátus megmaradt

Anakronisztikusan túlméretezett a jelenlegi bírósági vezetői apparátus, és sok esetben fölöslegesen, az ítélkezéstől függetlenül, vagy azt egyenesen gátolva tevékenykedik – állítja egy szakkikében dr. Bérces István, a Veszprém Megyei Bíróság tanácselnöke. Illetve pontosabb lenne szakkikk helyett valami más kifejezést keresni, mert az idős bíró fogalmazványa szakmai publikációra nem kapott lehetőséget. Vajon miért?

Túl sok állításom tűnt konkrét személyekre vonatkozóan – véli dr. Bérces István –, talán ezért érezték a szakmai lapok szerkesztői érzékenynek a témát. Pedig amit én egy-egy besorolásról elmondok, az soha nem konkrét személyekre vonatkozik, hanem egy – meggyőződésem szerint túlhaladott – modell bírálata. A másik, amit kiegészítésül el kéne mondani, az az, hogy természetesen nem minden vezető olyan, mint amilyennek a modellje le van írva. Vannak tiszteletreméltó kivételek, de ezt nem írhattam le minden kritizáló mondatomban. A harmadik kiegészítő megjegyzésem pedig az lenne, hogy nekem az általam javasolt változásokban semmi személyes érdekelttségem nincs. 1953 óta dolgozom bírónak, jelenleg a Veszprém Megyei Bíróságon a polgári fellebbezési tanácsot vezetem – de már 61 éves vagyok, a bírósági szervezet átszervezése tehát engem már nemigen fog érinteni.

Könnyen paraszat gyűjthet viszont a fejére azzal, hogy bíráló nézetével kiáll a nyilvánosság elé. Miért vállalja mégis?

– Úgy gondolom, hogy mindenkinek azon a területen kell megtennie mindent a problémák feltárásáért és kiküszöbölésükre, amihez ért. Én – talán nem szerénytelenség ennyi év szakmai tapasztalatával kijelentem – a bíróságokhoz értek.

Akkor most már térjünk a tárgyra! Miből gondolja egyáltalán, hogy túlméretezett a jelenlegi bírósági vezetői apparátus?

– Régen a Kúriának volt egy elnöke és egy másodelnöke, többi tagjai ítélkezőbírák voltak. A mostani Legfelsőbb Bíróságnak van egy elnöke, öt elnökhelyettese, öt kollégiumvezetője, s többi bírójának ötven százaléka sem ítélkezik, hanem törvényességi óvasókat, vagyis vezetői intézkedéseket készít elő. Régen az ítélőtáblán és a törvényszéken csak egy elnök volt, akit távollétében a rangidős bíró helyettesített. Most a megyei bíróságokon az elnök mellett van három elnökhelyettes is.

Mi vezetett a vezetői apparátus ilyen felduzzasztásához?

– A gyökerek, mint oly sok helyen, itt is az ötvenes évekbe nyúlnak vissza. Ekkor váltak ugyanis a bírósági elnökök jelentőgépekké. Az akkori irányítás bírósági vonalon is szigorú centralizációt látott szükségesnek. A hajdani (?) felfogás szerint a központnak mindig, mindent naprakészen tudnia kellett. E munka öncélúsága a hozzáértők előtt nyilvánvaló volt. Az elnökhelyettesek nagy, munkaigényes feladata a járásbíróságok általa-

A bírósági elnökök jelentőgépekké váltak

– Beszélgetés egy bíróval –

nos vizsgálata volt. Heteket, hónapokat töltöttek ezzel, olykor a bírákat is bevonva, hogy ők se tárgyalhassanak zavartalanul. Megszüntetésük után kiderült, hogy az általános vizsgálat senkinek sem hiányzik. Hasonló utat járt be az elnökhelyettesek másik nagy „vezetői” feladata, a kollégiumi vizsgálat: először negyedévenként, majd félévenként, később évenként kellett kollégiumi ülést tartani, míg mostanra ez a kötelezettség gyakorlatilag megszűnt.

Maradtak viszont az apparátusok...

– Igen, sőt még a közelmúltban is követelte néhány elnök, hogy nevezzenek ki mellé általános elnökhelyettest, mert anélkül nem tudja fontos kapcsolattartási, vendéglátói feladatait maradéktalanul ellátni. Pedig, láthatuk, ma a kiépített vezetői létszámra a kötelezettségek csökkenése óta lényegében csak annyi vizsgálati, jelentéstételi feladat jut, amennyit maguknak beterveznek. Az ellentmondás feloldását egy nem jogi jellegű törvény tartalmazza. Parkinsoné, t. i., amely kimondja: „A hivatalnokok száma és a munka mennyisége semmiféle kapcsolatban nem áll egymással. A növekedés lényegében egyforma, akár szaporodik a munka, akár csökken, sőt az sem befolyásolja, ha a munka teljesen megszűnik.”

Nos, ha munka nincs is, „feladat” van. Az előbb utalt a kapcsolat-tartásra, vendéglátásra...

– Egy-egy területen, vidéken általában egy-egy megyében kialakult a vezetőknek olyan köre, amelyen belül – a felettesek igényeinek kielégítésén

túl – legfontosabb a kapcsolatok ápolása volt, a kapcsolat tartása egymással. E vezetők munkaidejük legnagyobb részét azzal töltötték, hogy ellátogattak egymás rendezvényeire, s ezeket az elnöki asztalnál fegyelmelzetten végigülték. S voltak a kapcsolattartásnak kellemesebb, „fehér asztal melletti” formái is. E „felsőbb köröknek” rendszerint tagja volt a bírósági elnök is, akin keresztül lehetett befolyásolni az ítélkezést. Például úgy, hogy az elnök bemutatja a bírónak „a felügyelő titkárunkat”, s fontos határozatként ismertette a helyi szerveknek a bírói munkát értékelő véleményét. Akik az ítélkezéstől nemcsak azt várták el, hogy eleget tegyen az országos centrum követelményeinek, hanem azt is, hogy megfeleljen a helyi „elvárásoknak”. Az ötvenes évek törvényszerűségeinek is sok esetben helyi gyökerei voltak. Nyilvánvaló – amint erről Kulcsár Kálmán is többször szólott –, hogy a helyi befolyásolás súlyosan sérti a bírói függetlenséget.

Véleménye szerint milyen intézkedésekkel lehetne pozitív változást elérni?

– Bárhová nézünk e hazában, azt látjuk, hogy a legtöbb fontos, vagy akár kevésbé jelentős állami tisztségviselőt az állampolgárok, vagy az arra jogosított szervek választják, mégpedig határozott időre. Választják a Legfelsőbb Bíróság elnökét, elnökhelyetteseit és bírúit is. Az alsóbb szintű bíróságokon viszont az a paradox helyzet – ilyen talán sehol máshol nem található –, hogy a bírákat választják ugyan, a vezetőket azonban kinevezik. Márpedig, ha a függetlenség követel-

ménye valamennyi államhatalmi szerv közül a bíróság számára a legfontosabb, semmi sem indokolhatja, hogy éppen ez a függetlenség deklarált bírói testület ne kapja meg vezetői választásának a jogát. A választás pedig határozott időre szóljon, egyebek közt azért, hogy a vezető ne szakadjon el, ne idegenedjen el teljesen a bírói munkától, s visszatérhessen majd az igazságszolgáltatáshoz. Mert véleményem szerint az a vezető, aki nem tárgyal, nem ítélkezik, gyakorlatilag nem bíró, hanem igazságügyi tisztségviselő... A fölösleges (sőt olykor káros) vezetői ténykedések megszüntetése után pedig a vezetői létszámot is csökkenteni kéne. A kisebb helyi bíróságok elnökei ma is tárgyalóbírák, náluk már a vezetői tevékenység ésszerű méretekre szorításával is eredményt lehet elérni.

Ez és gondolatmenetének több más eleme, következtetése is megtalálható Kulcsár Kálmán szakmai munkáiban, akire beszélgetésünk során egyébként hivatkoztam is. Az igazságügy-minisztertől nem várhatóak konkrét lépések az elmélet gyakorlati átültetésére?

– Magam is feltettem neki a kérdést a közelmúltban, amikor Veszprémbe látogattam. Azt válaszolta, hogy szerinte is a kamara az elérendő cél, de ráerőltetni nem akarja a bíróságokra, márpedig tapasztalata szerint sokan ellene vannak. A minisztériumban azonban szerintem épp azoknak a vezetőknek a hangja hallatszik közvéleményként, akik objektív helyzetüknél fogva a status quo fenntartásában érdekeltek. Tarthatatlan azonban az a helyzet, amelyben ügyek halasztódnak, mert kevés a tárgyalásvezető bíró, miközben képzett bírák elnökhelyettesként mondvacsinált „vezetői”, bürokratikus feladatokkal vannak elfoglalva.

– Láng György Géza

Pornóellenes tüntetés és aláírásgyűjtés folyik a székesfővárosban. A miértekről, hogyanokról kérdezte munkatársunk az egyik aluljáróban az aláírásgyűjtőket...

Budapest, Deák tér. Délután öt óra. Az emberáradat szakadatlanul hőmpölyög. A szállítójárművek ontják magukból az embereket.

Néhány napja két fiatalember rendszeresen jelen van az aluljáróban. Többedmagukkal elhatározták, hogy nem nézik tétlenül azt a szemetet, mocskot, mely elárasztja az embereket és megpróbálnak tenni ellene. Amúgy jó takarítóként. Az IGEN című katolikus hetilap segítségével tüntetést és aláírásgyűjtést szerveznek a Deák téri és több más, budapesti aluljáróban.

A lap két munkatársával, az aláírások gyűjtőivel beszélgettünk: Huszthy Ádám és Szrbik László a Deák téren szorgoskodott.

Mielőtt megszólalnának, egy idősebb, negyvenes férfit kérdeztünk:

Miért írta alá az ívet?

– Azért, mert úgy látom, hogy a mai gyerekek képtelenek elsajátítani a nemzeti kultúrát, mert csupa szeméttel árasztják el őket az újságokon, könyveken, videofilmeken keresztül.

Ez a petíció miféle megoldást jelenthet?

– Minden megoldást meg kell ragadni ahhoz, hogy a közember véleménye is mindenható eljusson azokhoz a szervek-

porNÓ

hez, akik a kultúra érdekében tudnának tenni. A szennyáradatnak véget kell vetni.

Mi ellen folyik is pontosan a tüntetés? – kérdezzük Huszthy Ádámot.

– Áttételesen a pornó ellen, de azt szeretnénk elérni, hogy a televízióban szabályozva legyen a reklám, tehát erőszakot sugalló, pornográfikus filmeket, kiadványokat ne reklámozhassanak.

Ki a kezdeményező?

– Az IGEN című katolikus, ifjúsági lap. Célunk: a gyermekek megmentése, hisz személyiségüket igen károsan befolyásolja az az áradat, mely előtt mindent és mindenkit.

Mennyiben lehet ez az aláírásgyűjtés eredményes?

– Ha kellő számú (néhány ezer) aláírás összegyűlik, megkeressük a parlamentet és megpróbálunk néhány képviselőt rávenni arra, hogy e kérdésben interpelláljanak.

Mi az, amit a parlamenttől várnak?

– Egy olyan törvény megalkotását, mely megtiltja a fent nevezett termékek nyilvános megjelenését. Félreértés ne essék – kapcsolódik Szrbik László –, nem a pornográfiát akarjuk betiltani, mert tisztában vagyunk azzal, hogy ez lehetetlen. Csak azt kívánjuk elérni, hogy ne kerül-

jön ki az utcára, így ne kerülhessen a veszélyeztetett korosztályok kezébe.

Ekkor, beszélgetésünk közepén, egy idősebb hölgy, aki szintén aláírt, odajön hozzánk és azt mondja: „Köszönjük, hogy csinálják!”

Ha szoba kerül az egyház neve – folytatam – akkor önkéntelenül is fölvetődik annak konzervatívizmusa. Mennyire igaz ez ebben az esetben?

– Ha szexuális szabadosságról beszélünk, akkor fölállaljuk a konzervatívizmust. A kultúra üzleté, öncélúvá válása ellen is tiltakozunk akkor, mikor az erőszak, a pornó ellen tüntetünk.

Mit jelent az, hogy pornográfia? – kérdelem.

– Ezt az öncélúvá válást, amiről beszéltem. A mi esetünkben a szerelemnek egy olyan aktsa, amit, ha kiszakítanak a szerelmi közegből, öncélúvá válik.

Ezzel fejezzük be beszélgetésünket, miután mi is aláírtuk a deklarációt, hisz azzal minden jószándékú embernek egyet kell értenie. Még elmenőben szól oda egy harmincas férfi: „Félreértés ne essék, nem a viktoriánus kort akarjuk visszahozni, csak a szabadosságot kívánjuk keretek közé terelni.” AMEN!

Nemrég kaptuk a hírt, miszerint az aláírásgyűjtéshez csatlakozott a Szabad Demokraták Szövetsége és a FIDESZ is.

FEJES

A tapintatlanok királya – Budapesten

„Ah, le voilà! Le roi des indiscrets!”
Íme a tapintatlanok királya! E mondat nélkül Erich Salomon fényképe egy lenne az általa készített több, mint 10 ezer közül. A mondattal és a hozzá tartozó anekdotával együtt a világ egyik leghíresebb főlvétele, akárcsak Rober Capa „Milicistája”, akit éppen eltalál a halálos golyó.

Párizs, 1931. Fogadás a Quai d'Orsay-n. Néhány francia államférfi tréfás fogadást köt: be tud-e jutni a fényképész ide, a zártkörű rendezvényre, oda, ahonnan az újságírók és a fényképészek ki voltak tiltva. A következő pillanatban Aristide Briand külügyminiszter a nyertes örömeivel mutat az éppen belépő Salomonnra, aki ugyane pillanatban exponál.

1928-ban a Berliner Illustrite különösen élethű pillanatfelvételeket kezdett közölni közéleti nagyságokról. Egy képen például, amely a luganói csúcskonferencián készült, hat ország külügyminisztere látható szorosan egymás mellett egy hegyi szálló kis teázóasztala körül. Más képeken a mindig komoly, fagyos arkifejzésű urak, hirtelen emberek lesznek, akik tréfálkoznak, ásítanak, szunyókálnak, elterpeszkednek és az étkezésnél beszélgetnek. Az ilyen politikusokat és más személyiségeket ábrázoló, sokatmondó pillantfelvételek ma is ritkaságszámba mennek – egy fél évszázaddal ezelőtt egyenesen forradalmi hatásúak voltak.

Ezért a kis forradalomért az a férfi volt a felelős, akinek kameráját a legtöbb fényképész lenézte, s aki merészen nyomult be azokba a megszentelt csarnokokba is, ahová kollégái nem merték követni. Ezt a gömbölyded, kopaszodó, 42 éves urat *Erich Salomonnak* hívták. Egy évvel korábban még egyáltalán nem tudott fényképezni.

Többé-kevésbé véletlenül lett fotográfus, de hamarosan alapjaiban változtatta meg a képriportot. Főlvételeit világszerte közzölték. A londoni *Grafic* magazin 1929-ben *Candid Camera* (Kíváncsi kamera) kifejezéssel írta le munkamódszerét. Az újságok a „fényképezés Houdini”-jaként, az „indiszkreció mestereként”, a „láthatatlan fényképészként” ünnepelték. Ő maga a „történetész kamerával” címet szerette legjobban, és saját mesterségét képes újságírásnak nevezte.

Salomon főlvételei személyes, nem beállított képek, pillanatfőlvételek,



amelyek a közreműködőket is meglepték, s a hivatalos álarc mögött megmutatták az embert. A főlvételeknél fontos szerepet játszott a főlserelés. Salomon olyan gépet választott, amely lehetővé tette, hogy vaku nélkül, minden feltűnéstől mentesen készítsen belső főlvételeket. A legfontosabb persze a szem volt, a kamera mögött.

Erich Salomon jó módú zsidó családban született, 1886-ban. Apja bankár és a tőzsde tagja volt, anyja családja neves könyvkiadót tartott fenn. Salomonnak ifjúkorában megadatott a lehetősége arra, hogy megtalálja a számára megfelelő foglalkozást. Először zoológiát tanult, majd a műszaki egyetemre járt, utóbb a jog mellett döntött, amelyet 1913-ban el is végzett. A háborút követő években a családi vagygon az infláció áldozatául esett. Így Salomonnak magának kellett helytállnia. Vállalkozásai sorban megbuktak. 1925-ben hirdetést adott fel, hogy sétakocsikázás közben ingyenes jogi és pénzügyi tanácsadásban részesíti kölcsönzőjének ügyfeleit. A vállalkozás szintén megbukott, ám fölfigyelt rá az Ullstein Kiadó, és állást ajánlott neki a propaganda osztályon. Feladata egy folyóirat plakát útján történő hirdetése volt. 1927-ben rengeteget pereskedett parasztokkal, akik a szerződést megszegve nem állították föl a reklámtáblákat a földjeiken. Salomon egy ügyetlen stúdiókamerát kölcsönzött a kiadótól, hogy a bírósági tárgyalásokra bizonyító anyagokat tudjon szolgálni. A fényképezés az első perctől fogva lenyűgözte, s hamarosan fotózni kezdett az Ullstein napilapjai számára.

Normál világításnál egyre jobb belső felvételeket csinált. Szafranszki, a kiadó vezetője ekkor győződött meg arról, hogy Salomon a megfelelő személy arra, hogy a Berliner Illustrite számára főlvételeket készítsen egy közföltűnést keltő rendőrgyilkosság tárgyalásáról. A tárgyalóteremben tilos volt a fényképezés, így minden ott készült fotó a szenzáció erejével hatott. Salomon valóban rendkívüli főlvételekkel tért vissza a szerkesztőségbe. Nemcsak a tárgyalóterem feszült hangulatát sikerült megragadnia, hanem drámai képen örökítette meg a vádlottat, annak anyját, az ügyvédeket és a tanúkat. Ez a huszárvaság úgy sikerülhetett, hogy Salomon a fényképezőgépet kalapjába rejtette, amelybe, az objektívnek egy lyukat vágott. A tárgyalás utolsó napján egy törvényszéki szolgáló rájött a turpisságra, és követelte a negatívokat. Salomon csaláshoz folyamodott, amit utóbb még sokat alkalmazott. Látszólag büntudatosan használatlan lemezeket adott át a szolgának, majd a főlvételekkel a zsebében távozott a bíróságról.

1929-ben a Fortune megbízásából Kaliforniába utazik, ahol egy sorozat főlvételt készített az álmos Marlene Deitrichről. A színésznő hajnali négykor az éppen lefektetett transatlanti kábelen keresztül Berlinben élő lányával beszélt telefonon. Salomon fényképezte William Randolph Hearstöt, a sajtócsászárt magánemberként, legendás birtokán, San-Simeonban. Jóllehet karrierje kezdetén állt, fotós stílusa már teljesen kialakult. Híressé vált képeinek jó része ebből az első két esz-



tendőből való. Becsületes, gyakorta leleplező portréi emberekről és eseményekről az egész világon márkának számítottak. A folyóiratok ez idő tájt jó fotósokat kerestek. A húszas évek elején és közepén jelentek meg Martin Munkácsi mozgalmas sportfotói és André Kertész költői útiesszéi. 1928–29-től azonban már elit csapat állt a folyóiratok rendelkezésére, melynek Salomon, Felix Man, Georg és Tim Gidal, Alfred Eisenstaedt volt a tagja. Mindnyájan elkötelezett, vizuális tehetséggel megáldott riporterek, akik együtt teremtették meg a modern képriport alapjául szolgáló kifejező, realista stílust. Am ravasz fogásaival Salomon mozgatta meg legjobban a nyilvánosság fantáziáját. Nemcsak a kalap és az aktatáska szolgált a kamera elrejtésére. Egy Washingtoni banketten úgy készített közeli felvételt Hoover elnökről, hogy az asztalon elhelyezett virágdíszbe rejtette fényképezőgépet. A karját felkötő kendő segítségével csinálta első felvételt az Egyesült Államok legfelső bíróságának üléséről, egy matematika könyv borítója pedig arra adott lehetőséget, hogy eljusson a Monte Carlo-i kaszinók játékasztaláig.

Persze, nem mindig volt sikere az ilyen fogásokkal. Amikor egy skót nemesi találkozóra akart bejutni, egy dudába rejtette fényképezőgépet. Mégsem engedték be, mert egy rivális klán öltözetét hordta. Az egyik hágai konferencián a negyedik emelet erkélyén összegyülekezett politikusokról akart pillanatfelvételeket készíteni. Ennek érdekében festőnek álcázta magát, és egy 18 méteres létrával, valamint hat inassal közelítette meg az épületet. Olyan feltűnést keltett, hogy a küldöttek elmenekültek, a brit képviselő pedig hangosan méltatlankodott: „Nem fair minisztereket tűzoltólétráról meg támadni!”

Származása és kora a világfinak kijáró tisztelettel övezte Salomont. Több nyelven beszélt, kiismerte magát a politikában és mint végzett jogász, doktori címet viselt. Sok barátot szerzett politikai és diplomáciai körökben, akik nagyon is szívesen segítettek neki. A közélet szereplői humorral fogadták a mindenütt jelenlévő Salomont. Amikor a harmincas évek elején a birodalmi kabinet egy kis hajón találkozott a brit Labour-kormány tagjaival, megkérdezték dr. Otó Braunt, a porosz miniszterelnököt, engedélyezze-e, hogy Salomon a fedélzeten legyen. A miniszterelnök mosolyogva vont vállat: „Persze, hiszen ez elkerülhetet-

len. Manapság lehet konferenciát rendezni miniszterek nélkül, de dr. Salomon nélkül nem.”

A politikusok többé-kevésbé kezdték értékelni Salomon munkáját, mert tudták, hogy a fotók népszerűsítik őket. Egy fontos nemzetközi találkozó megnyitására Aristide Briand francia külügyminiszter ezzel a fölkialtással szórakoztatta az egybegyűlteket: „Hol van dr. Salomon? Nélküle nem kezdhettek el. Különben senki se fogja elhinni nekünk, hogy ez egy fontos konferencia.”

Karrierje 1931-ben jutott csúspontjára. 45. születésnapja és frissen megjelent könyve, a *Berühmte Zeitgenossen* in unbewachten Augenblicken (Híres kortársak óvatlan pillanatokban) tiszteletére nagy ünnepséget rendezett, amelyre a berlini társaság 400 tagját hívta meg az elegáns Kaiserhof szállóba. Vendégeit vetített pillanatképpel lepte meg.

Évekkel később a birodalmi gyűlésen még készített néhány jellemző fotót a náci vezérekről, de másokhoz hasonlóan Salomon is arra kényszerült, hogy elhagyja Németországot. A legtöbb kollégával ellentétben nem az Egyesült Államokba, vagy Angliába ment, hanem Hollandiába, felesége szülőföldjére. Hágában telepedett le, ahonnan figyelemmel kísérte a kontinens eseményeit és elmehetett a legfontosabb politikai találkozókra.

1940-ben a németek négy napos villámháborúban lerohanták Hollandiát. A sikeres fotográfus, akit néhány évvel korábban még pohárköszöntőkben ünnepelt a berlini társaság, honfitársai szemében csak „Salomon, a zsidó” volt, akit sárga csillag hordására kényszerítettek.

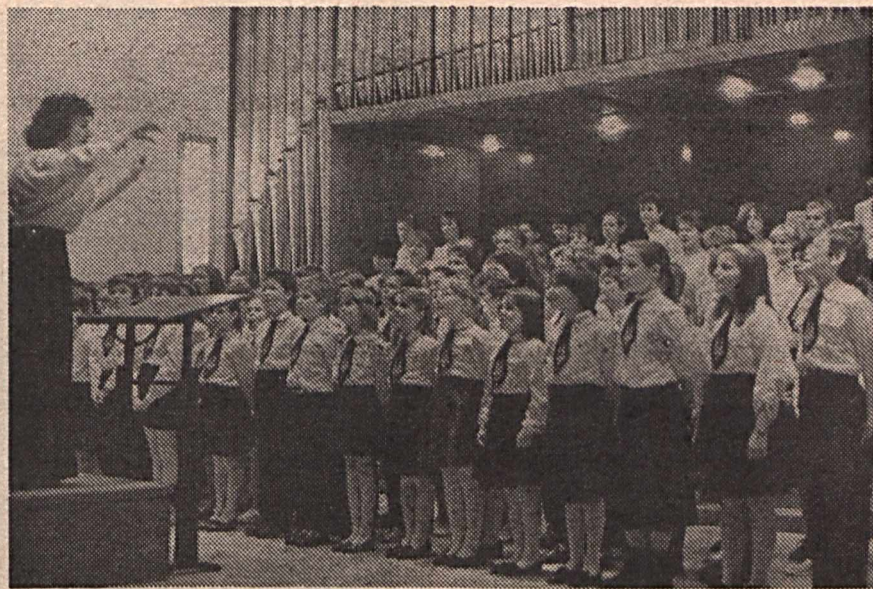
A nürnbergi törvények határozata elől elbujdostak, ám a gázleolvasó csodálkozott a megnövekedett fogyasztáson, följelentette a családot az SS-nél. A vöröskereszt később arra a megállapításra jutott, hogy Salomon 1944 júliusában Auschwitzban halt meg, egy hónappal a szövetségesek normandiai partraszállása után.

Salomon fotóskarrierje rövid ideig tartott. Am stílusa sok fényképészre hatott, akik ma híresebbek, mint ő maga. De senki se múlta felül őt abban, ahogyan közéleti személyiségeket óvatlan pillanatokban kamerájával megörökített... (Salomon kiállítására a nyugatnémet kormány támogatásával jutott el a Múcsamokba.)

Összeállította: Fejes Imre
Fotó és reprodukció: Bruzák Noémi

Növendékek az iskoláról

Életük alapeleme: a zene!



Megilletődött, izgalomtól kipirult arcú vendégeket igazított útba a portás a lépcsőfeljárónál: „Igen, arra tessék, a díszteremben lesz a találkozó!” Voltak, akik nem néztek se jobbra, se balra, lábukat az emlékezet vitte az első emeletre. Csak szólanul nézték az ismerős lépcső kövét, bekukkantottak a szeminárium- és előadótermekbe. A néma áhitat tartott egészen addig, amíg egy évfolyamtárs vagy barát vállukra nem tette a kezét, s mondta: Szervusz! Hát Te is itt vagy?” S kezdett a közös élmények felelevenítésére. Az ének- és szolfézsórákról, a koncertekről, a kórustalálkozókról.

Szombaton délelőtt a Pécsi Janus Pannonius Tudomány Egyetem Tanárképző Karának dísztermében több száz volt tanítvány sereglett egybe, hogy tanáraikkal együtt ünnepeljék meg az ének-zenei tanszék és az Egyetemi Kórus fennállásának 40. évfordulóját. Kodály mondta, hogy: „Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenéhez. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola kötelessége!” Vajon, ki milyen szívvel jött vissza az alma materbe, hogy tekint vissza az itt töltött főiskolás esztendőkre? Jelképes

tarisznájába kapott-e elegendő útravalót, s volt-e, van-e belőle mit továbbadni a jövő nemzedékének? Erőből faggattam őket.

Kombiczné Roth Gyöngyi: Komló-ról jöttünk. A férjemmel együtt épp tíz éve, 1979-ben végeztem. Nagyon örülünk ennek a találkozásnak, mert viszontláthatjuk régi csoporttársainkat, tanárainkat, akikhez még most is sok-sok szeretet fűz. Tillai tanár úrral azóta is tartjuk a kapcsolatot. Hogy mit kaptam az iskolától? Úgy érzem, elsősorban érzelmi téren adtak sokat a tanárain. Ebből próbálok továbbadni a gyerekeknek. Valami melegséget, a zenélés örömét. A mindenem a zene!

Hauptmann Ágnes: 1968-ban végeztem, s azóta a Magyar Rádió kórusában énekelek, Budapesten. Nagy örömmel és nosztalgiával gondolok mindig erre a négy évre. A zenekari fellépések feledhetetlen élményekkel ajándékoztak meg. Mindent jelent a zene. Abból élek; a munkám és a hobbi.

Salamonné Bán Éva: 1984-ben végeztem. Jelenleg Pécsen, a Rácvárosi Általános Iskolában tanítok s vezetek egy kórust. Tillai tanár úrral tartom a kapcsolatot, visszajárok énekelni az

Egyetemi Kórusba. Nekem a közös próbák és a fellépések jelentettek nagyon sokat.

Rónai Józsefné: 1966-ban végeztem magyar-német-ének szakon. A bonyhádi általános iskolában tanítok, s vezetem a gyermekkórust. Meghatódottan léptem át a főiskola küszöbét, mert már régen jártam itt. Örömmel fedezek fel ismerős arcokat, volt évfolyamtársakét, tanárokat. Máig szívesen emlékszem vissza Sinkovits Georget (Zsorzet) és Dobák tanár úr óráira. A zene szeretetét kaptam útravalóul, s hogy talán tovább tudom adni, ezt jelzi, hogy a kórusom minden évben arany minősítést kap. A zene a lelki kiegyensúlyozottságot jelenti nekem.

Dr. Lázár Lászlóné: Meghatódottságtól és örömtől vegyes érzelmekkel

teli érkeztem Budapestre a jubileumi koncertre. Tizenhat éve végeztem, s azóta a fővárosban élek és tanítok. Az életem alapeleme a zene.

Stark Szilvia: 1984 óta Bonyhádon élek, de csak két évet tanítottam, mert gyes-en vagyok. Izgatottan érkeztem a találkozóra, mert amióta végeztem, nem jártam itt. Szakmailag rendkívül sokat kaptam a főiskolán. Tanárain, mint emberek és mint pedagógusok is példaképeim. A zene nekem most a gyermekeim örömét jelenti. Naponta több órát énekelek nekik, s ahogy felragyog a dalok hallatán a szemük, nekem most az a legfontosabb.

Cseke Hajnalka
(Fotó: Laufer László)

Lenni vagy nem lenni?

Kételyek között a Fonómunkás Kísszínpad

– *Elképzeléseid milyen módon ötvöződnék az egykori művészeti vezető szellemi hagyatékával?*

– Kényszerű megoldásként kerültem a színpad élére. Képzetlen rendező vagyok, csupán működési engedélyem van. Még ma is inkább színjátszónak érzem magam. Am a sikeres múlt, a név kötelez bennünket. Próbálkozunk... A Vértes-korszakra a komoly darabok színrevitele volt a jellemző. Elemér a többnyire nehéz, katartikus művek felé fordult – és lelkes társulata valóra váltotta elképzeléseit. 1976-ban Ajmatov: Angyalföld című művével például elhoztuk a balassagyarmati fesztivál fő díját, s Az első tanító is nagy sikert aratott.

Én más alkatt vagyok. A szellemiségükben gazdag és előremutató darabok mellett a könnyebb-vidámabb – ám éppoly nehéz – produkciók is megtalálhatók repertoárunkban. Ilyen például az Élhetek én Párizsban című kabarémontázs, ami éneketételeivel a századfordulótól a felszabadulás koráig öleli fel történelmünket. Ez volt a legnagyobb rendezői sikerem – megyei és országos szakmai berkekben egyaránt. Tavaly, a munkásszínjátzó fesztiválján, Tatabányán negyedik helyezést értünk el vele.

– *Milyen darabokkal próbálkoztatok még?*

– Mrozek „Károly” című művének három férfiszerepét leányokra osztottam. Am

a kívánt hatást nem tudtuk elérni – még Vallató Géza remek díszleteivel sem –, ezért mindössze 2-3 bemutatót ért csak meg.

– *A Wiener Walzer viszont nagy tetszést váltott ki...*

– Igen, Görgy Gábor bűnügyi komédiáját lelkesedéssel fogadta a közönség. Azóta a szereplők zöme elhagyott bennünket, így ma már nem játszható e darab.

– *Miért fulladt kudarcba a „kísérletező színház” elképzelésed?*

– Pilinszky KZ című oratóriumából és Örkény Utolsó vonat című novellájából egy térbeli játék született, ami csupán egy előadást ért meg. Rádöbentünk, hogy nagy feladatra vállalkoztunk, képességeinket meghaladta ez a darab. És a szövegbizonytalanság, a kiforratlan teljesítmény is elősegítette a bukást.

– *A Masterfil Pamufonóipari Vállalat Kaposvári Gyára és a Városi Művelődési Központ közös fenntartásában működtek továbbra is. Hetente kétszer gyűltek össze a Kiliánban. Hova kaptok meghívást? És egyáltalán: milyen tervekkel néztek a jövőbe?*

– Kisebb verses összeállításainkkal a megye és a város társadalmi és mozgalmi ünnepein lépünk fel. Vidám műsoraink – mivel nem díszletigényesek –, bárhol előadhatók. A gyárak és az üzemek is szívesen fogadnak bennünket. Decemberben

pedig hetente szerepeltünk Rinyabesenyőtől Nagykorpadig, Balatonfenyvestől Vízvárig.

Jövönk tekintetében teljesen pesszimista vagyok. Csak a létszámmövedés segíthetne rajtunk. 5-6 színjátszóval nem lehet nagyobb volumenben dolgozni! A kettős szereposztás pedig merész megoldásnak bizonyulna!

Lenni vagy nem lenni? – Én is gyakran felteszem magamnak a shakespeare-i kérdést. Ha a Fonómunkás Kísszínpad saját erejéből nem tud tovább működni, egy majdani kaposvári amatőr színház létrehozásában mindenképpen felvállalja a kezdeményező szerepet.

– *Tehát a Csiky Gergely Színház mellett egy amatőr társulatról álmodtok... Hol, milyen feltételekkel?*

– Egy félprofi, menedzsertípusú amatőr színház megszervezésére gondolok. A jelenleg felújítás alatt lévő Somogy megyei művelődési központ épülete sok lehetőséget sejtet. Rajtunk kívül talán helyet és alkotóteret kapna a 3-40 színházzal fertőzött fiatal tehetség is, akik igazán még nem találták meg a helyüket. A Színházművészeti Főiskoláról kicsúsztak, a színházak nem szerződtek őket... Most csak lézengenek. Jó volna segíteni, bennünk megvan a szándék...

Ha a megyei és a városi tanácson kívül más szponzorokat is találunk, akkor minden bizonnyal valóra lehetne váltani elképzelésünket. 2-3 rendező, műszaki stáb, helyi bérletes bemutatók és vidéki szereplések, mozgás- és beszédtechnikai foglalkozások, stúdiómunkák... Istenem, de szép is lenne!

Lőrincz Sándor

Bottal

Kapfinger András felvételei



Az Ötös egy autóbuszjárat, hasonló minden városban van.

*

Ideje volna már a közlekedési vállalatnak is az autóbuszokkal többet foglalkoznia, nemhogy kiadják a pályaudvart a karácsonyi vásárosoknak. – Lengyel János mondja ezt, aki menyéhez megy a karácsonyt ünnepelni, de minden bizonnyal most is úgy lesz, mint tavaly – hideg váróterem, ideges buszvezető, rengeteg utas, sok-sok csomaggal. Mert a buszvezető nem nyitja ki a kocsi alján-oldalán lévő csomagtartót. Így a pakk a lábához kerül, hőlétől csurgó csizmák alá elé.

A mi Ötösünk azonban nem ilyen. Tiszta. A körülményekhez képest – négyszáz-ötszáz méterenként áll meg – jó a fűtése, pedig a négy ajtón ugyancsak szívít be a jeges szél.

Erről jut eszébe Katinak, a csinos elvált asszonynak, hogy valaki megmérgezte a hat és fél kilós kanmacskáját, s mire reggel rátalált már olyan volt a jószág, mintha fagyasztóládából került volna elő. Aztán akad más történet is. A T. Józsi talált a kutyája háza előtt egy darab disznómájat, teletűzdelve gombostűvel. T. Sanyi azt mondja, hogy újabban egérmérget áztatnak ki – a kékre-pirosra festett anyagból – s azt édesített tejjel keverik. A kutyáknak, macskáknak fél nap alatt végét jelenti az ilyen bevetés.

Aztán elhúz a busz mellett egy Lada. Farából jókora fenyő bólogat kifelé. Erre is van persze történet. M. Vili mutatja a tavalyi listát. Tizenhét személygépkocsi rendszáma van ráírva. Egy hét alatt csak 6, ennyi kocsit „regisztrált”, amelyek tudvalevően nem a piac felől, hanem az erdő irányából araszoltak a város felé. Mezőőr nincs.

Azaz van. A megyeszékhely tanácsának vébéje döntést hozott, hogy mezőőri adót kell fizetni mindenkinek. Tehát papíron a város határát fölosztották öt részre. Eszerint öt csőszre volna kilátás. Az öt csősz közül csak egyet látni, amint a vásáron a helypénzt szedi. A többi négy? Papíron léteznek. Meg a tanács határozatában. Gabi azt mondja, 6 utójára nyolc éve látott mezőőrt, az öreg Szarka Sanyi bácsit, akkor elhunyt, azóta fizettük, fizettük a járulékot, most meg adót.

Az Ötösön

Kinek nagy a „birtoka” többet, kinek kisebb, kevesebbet.

Helyzet az pedig van. Kimutat az egyik öreg nyugdíjas, rábök ujjával dr. K. E. házára-tanyájára. „Ez is maradhatott volna még másfél évig az MSZMP megyei titkára, akkor a villanyt ideig hozták volna.” Közbeszól a szomszéd: – „Vizünk az majd lesz, mert a vízműnél igazgató lett a volt titkár.” Jól jönne a víz is.

Jól jönne, most így száraz tél idején a kotrógép is. Ezt a sofőr úr mondja, aki a fordulóban alig tud beállni. Az út két oldalán árok van. Ezek már mindkét részen feltöltődtek. Ide kellene az erdőgép. Mert valójában árok már nincsen. S ha sok lesz a télen a csapadék, akkor a hobbikertek is víz alá kerülnek. Akkor meg többre kerül a leves, mint a hús.

A múltkor a húsról, a hízókról beszélgettünk. Valóban, hatvan forint a hízó. A garantáltan szép, kukoricán tartott hízó az ér annyit. Nem úgy a mézarszékéből viutt hús. Panaszkodnak az emberek. Vesznek mondjuk tíz kiló darált húst. A hús nyesedék – látszik rajta, amint az első keverés megtörténik a melencében. Ha még egyszer összekeverjük, netán harmadszor is, olyan színe-formája lesz, mint a parizernek, amely köztudottan a hastokról

lekaptart valamiből van – mondja száz-tizenöt kilós hentesem, a K. Laci, ő pedig tudja, a vágóhídon dolgozik.

Különböznék így ünnep előtt még csöndes a busz. Majd ezen a héten, aranyvasárnap táján azért csak vidámbabbak leszünk, kell a „lámpásokat tölteni” szomszédnak, sógornak, szépasszonynak és lehet a savanyú káposztát is osztani – mert a piacon harminc forint, így amit magunk tettünk el – négy-öt szomszéd egy hordóban – bontásra-kezdésre érett. Ennek ára csak a barátság.

Barátságból, meg békéből meg éppen ránk férne egy-egy lapáttal. Mikor e sorokat írom, nem tudom, mit hoz a Jézuska a fa alá. Azt sem tudom, hogy az Országgyűlés mit tesz oda.

Ígér majd békét, bort, búzát, békeséget?

Nem tudom.

Sofőrünk kilép kis fülkéjéből, előveszi a kulcsot, átállítja a bélyegző gépeket. Az ötös-hetes-egyes helyett más számhelyen üt majd lyukat a gép. Jövőre jobb lenne, ha a lyuk a forinton életszínvonalon nem lenne kétjegyű.

A sofőr bezárja a három ajtót, egyet hagy nyitva.

Jeges szél fűtyül a Cinkából.

Messze még a tél vége, milyen lesz az időjárás tavaszig?

Ha megérjük, majd meglátjuk, megtapasztaljuk.

Pálkovács Jenő

Inflálódunk

A kedvező szociálpolitika megteremtése nem lehet „gyári” feladat – tudjuk meg dr. Orbán Istvántól, az EGIS vezérigazgatójától –, tőlünk a társadalombiztosítás vásárol. Kijelentésével vitatkozni nincs is jogunk. Amiért mindennek ellenére tollat ragad az ember, az az aggodalom, amit az ember a betegek és kisnyugdíjasok iránt felelősen érez. Azzal sem vitatkozhatunk, hogy a nyári, 8,5%-os termelői áremelkedés a fogyasztói árakban nem jelent meg. De aggasztó az a várható 9,2%-os áremelési szándék, amit az inflációra és a tőkés beszerzésű alapanyagokra hivatkozva máris bejelentettek. Mert, hogy a gyógyszergyártás nem nyereséges! Ez érdekli a rászorulókat a legkevésbé, ha épp filérenként kiszurkolt árak megfizetéséről van szó. Coderit? – mondja a szomszéd néni, nem fiam, jobb ennél a kamillatea, csak tudod, az idén már nem állt módomban gyűjteni, mint tavaly. Korábban cukrot pirítottam, s azt engedtem fel vízzel. Tudod, manapság a cukor is olyan drága. Híjnye, kapja fel az ember a fejét. A cukor is drága, a patika is, következőképp megfázni nem szabad. Vagy legálábbis megbetegedni. Ez pusztán egy igen egyszerű példa, hisz a komoly megbetegedések sora nem is a megfázással kezdődik. E lap hasábjain épp az újabb valutarendelet kapcsán került szóba a téma. Hogy külföldi gyógyszerekről ezek után ne is szóljunk! A reuma, az isiász, no meg az anyagi vonzataik már egyáltalán szóba sem jöhetnek. A fent említett alapanyag áremelkedések realitása a fogyasztói árakban, várhatóan 34,2% lenne. Néhány napja leértékeltek a jó magyar forintot is!

No persze csak a konvertibilis valutákhoz viszonyítva. Mindezt az eladósodási tendenciák folytatódása tette szükségessé. Akaratlanul is türemkedik a kérdés, magunkkal szemben nincsenek kvittelnivalóink? Nyugdíjainkkal szemben teljesen makulátlan a lelkiismeretünk? Róbert bácsi levest főzött a szegényeknek, amit azután ingyen el is osztogatott. Tudjuk, államunk nem Róbert bácsi, de a fizetési mérleg egyensúlyának egálba állítását nem illetően kellene realizálnia.

– bayer –

Elkeseredett emberek

Amikor a napokban bejelentették a forint leértékelését, magammal együtt nagyon sok keserű szájjú emberrel találkoztam. Vajon miről is eshetett volna szó? Nem másról, mint a jövő évi áremelkedésekről, hiszen nincs olyan nap, hogy az újságok, rádió, televízió ne ezzel riogatná a lakosságot. Egyik jó ismerősöm azt mondta, hogy őt, mint 5000 forintot aluli – ma már nyugodtan lehet mondani – kisnyugdíjast nem érdekli, hogy a HERZ-szalámi és a parasztkolbász ára olyan magas, ahogyan bejelentették. Eddig sem vásárolta. De annál jobban izgatja, hogy szabadárak lesznek egyes élelmiszerek, nagyobb lesz a villany, gáz ára, s emelkednek a lakbérek. Bár még nem ismeretesek ezek az árak, azonban nagyon félok, hogy a bejelentett kompenzációs összegek korántsem fedezik a növekvő kiadásokat.

Egy másik ismerősöm úgy nyilatkozott: van egy kis pénze a takarékbán, amit azért rakosgatott össze, ha valami baj történne vele vagy a feleségével – betegség, kórház, esetleges halál – nem volna elegendő a kis pénze, melynek értéke naponta kevesebb lesz.

Lábbelit is kellene venni, mert ma holnap teljesen tönkremegy, ami a lábán van. Még meg lehetne találni, de a cipész műanyag talppal több mint 500 forintért vállalná.

Aztán még – nagyon elkeseredve – azt mondta. Jóformán mindenki ismeri, hogy hazánkban nagyon magas az öngyilkosok száma. Majd egy újságot vett elő, s mutatta a gyászjelentések között ismerősei nevét, hogy egy idősebb házaspár öngyilkosságot követett el. Elkeseredésében még azt is mondta: „sokan úgy érzik – ha nyíltan nem is mondják ki az arra illetékesek – jobb, ha a nyugdíjasok minél előbb elköltöznék ebből az árnyékvilágból – így egy csomó nyugdíjasnak nem kellene havonta nyugdíjat fizetni”.

Tehát az elkeseredés nagy, nap nap után fokozódik. Vajon mikor és mire számíthatnak a kisnyugdíjasok? Lesz-e annyi pénzük, hogy megvásárolják a mindennapit. Nem fagynak-e meg a télen? Ha betegek lesznek, tudnak-e gyógyszert vásárolni?

A közelgő ünnep előtt szívszorító kérdések...

Kiss József

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.05: Hangszemle. 8.20: Eco-mix. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00-11.00: Napközben (Élő). 11.05: Népdalkörök és citerazenekarok. 11.35: A kigyó pillantása Sauli-us Tokmas Kondrotas regénye rádióra alkalmazva. 12.45: Törvénykönyv. 13.00: Klaszikusok délidőben. 14.05: Beszélni nehéz. 14.15: Akácós út... Agh István novellája - ism. 14.39: A bécsi Johann Strauss zenekar két Leháringéngő játéka. 15.00: Zengjen a muzika! 15.30: Western filmek zenéi a London Studio Orchestra előadásában. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Zeneiskolásoknak - zeneiskolások muzsikálnak. 16.25: Kenguru. 17.00: Védteletlenül? 17.30: Beszélgetésünk zenéről. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk. 19.40: Változatok cimbalomra. 19.50: Gong. 20.00: A külpolitikai rovat műsora. 20.30: Az Állami Népi Együttes felvételeiből. 21.03: Fellámadás Makucsán. Szabó Dezső regénye rádióra alkalmazva. 22.00: Hírvilág. 22.30: Megszámláltunk. 22.40: Vallások világhíradója. 23.10: Operáest.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben: Pál Simon. 9.05: Randevő a Jókai Klubban. 10.05: Hajszálgyökerek. 10.20: Slágerrel slágerre. 11.05: Családi tükrök - ism. 11.35: Rólunk van szó! 11.41: Zöld paradicsom. Óvodások műsora. 12.10: Nótachívum. 13.05: A tegnap slágereiből. 14.00: Boldog születésnapot! 15.05: Pop-labor. 16.00: Tartóshullám. 17.05: Kölyök-rádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Garázs. 19.35: Egy hajóban. 20.05: Albumajánlat. 21.05: Közkívánatra! 22.02: Aki húsz éves koromig voltam. 22.50: Az élő népdal - ism. 23.10: Sporthíradó. 23.20: A dzsessz története. 80/55. rész melléklete. Miles Davis felvételei. 24.00-0.14: Magyar énekarok madrigálfelvételeiből.

BARTÓK RÁDIÓ 9.15: Haydn: B-dúr (A királyi) szimfónia No. 85. 9.40: Igor herceg. Részletek Borogvin operájából. 10.35: A magyar nyelv századai. 10.50: Talán egy délután. Szakonyi Károly novellája. 11.00: Barokk zene. 12.05: Josef Suk hegedű, Dagmar Plátílova hárfázik. 12.56: Radioton korongokról! 13.00: 350 éve született Racine Pereskedők. Racine komédiájának rádióváltozata. 13.54: Magyar daloskert. Csajbók Terézia énekel. 14.07: Philip Jones Nemzetközi Rézfúvós Kamarazenei Fesztivál - Barcs V/5. rész. 14.40: Don Giovanni. Részletek Mozart operájából. 15.40: Hangszerszólók. 16.05: Zenetörténeti értéktár. 17.00: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. (Élő) kb.18.00: Szimfonikus táncok. 18.30: V materiskom jazyku. A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzeti műsora Szegecéről. 19.05: Bécsi kamaramuzsika. 20.05: Kapcsoljuk a Budapesti Kongresszusi Központot (Élő). Közben: N.N. utolsó bolyongása. kb.20.40: Emlékezés Kormos Istvánra (1986). kb.21.05: A hangversenyközvetítés folytatása. kb.22.10: Régi fúvós zene. 22.20: Új kamarazenei felvételeinkből. 23.15: Rádiószínház. Az ismeretlen nő. Alekszandr Blokk színművének rádióváltozata.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarzatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Autórádió. 9.40: Hobby. 9.50: Párizsi magyar figyelő. 10.00: Hírek. 10.10: Emberek, művek, események. 10.40: A technika világa. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Az élet megy tovább. 12.40: Történelmünk útja. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Könyvismertető sorozat. 14.00: Hírek. 14.10: Emberek, művek, események. 14.40: A technika világa. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Az élet megy tovább. 16.40: Rádióegyetem. 17.00: Hírek. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Könyvismertető sorozat. 19.00: Hírek. 19.10: Kommentár nélkül. 19.40: Könyvszemle. 20.00: Hírek. 20.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 20.50: Mérlégen. 21.00: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Autórádió. 23.00: Hírek. 23.10: Kommentár nélkül. 23.40: Könyvszemle. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Tallózás magyar folyóiratokban. 0.35: Mérlégen. 0.45: Műsorzárás.

TV1 8.00: Tévétoma nyugdíjasoknak. 8.05: Stúdió '89. 8.50: Képűjság. 8.55: Az Országházról jelentjük... 16.45: Hírek. 16.50: Déli videóújság. 17.00: Správy - Hírek szlovák nyelven. 17.05: Beutírók. 17.10: Kézenfogva. 17.25: Sorstársak. 17.45: Alpok-Adria magazin. 18.05: Reklám. 18.10: A világ múzeumi. 19.00: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Oratórium-bérlés. 20.40-21.10: A szünetben: Az Országházról jelentjük... Kb. 22.10: Reklám. 22.15: Új Világ. 23.00: Híradó 3.

TV2 17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Torpedó. Telefonos játék. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: Alvilági kérés. Tévéjáték. 19.28: TV2. 19.55: Hollan-

dia-Brazília. Válogatott labdarúgó mérkőzés. 21.50: Napzárta. 22.35: Nijinsky emlékére. Angol baleufilm. Kb. 23.15: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa - Jó reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Barretta. 11.45: Ragazzi. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsorából. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: A Springfieldek története. 15.00: Színészkedések. NDK filmsorozat. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: Gazdagok és szépek. 16.30: Sorsdöntő év. 17.10: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: New York órangyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: Az U.S.S. Georgetown repülőgéphordozó. Akciófilm-sorozat. 20.15: Dirty Dancing. Amerikai táncfilm. 22.00: A bikini-csapda. 23.25: Hírek. 23.35: Sztárujgyvédek, trükkök, perek. 0.25: Bergerac. 1.10: Az U.S.S. Georgetown repülőgéphordozó. 1.55: Sztárujgyvédek, trükkök, perek. 2.40: Aerobic. 2.45: Műsorzárás.

SUPER 7.00: Napkezdés. 8.00: Egyveleg. 14.30: Forró drót. 15.30: Take off. 16.30: Hullámhosszon. 18.30: Transmission. 19.30: Időjárás. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Super vakációk. 20.30: Der Spiegel. 21.00: Europalia. 21.30: Az ITN hírműsora. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Európai üzleti hírek. 22.40: Nemzetközi hírmagazin. 23.10: Az ITN hírműsora. 23.40: Der Spiegel. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

SATI 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkegy. 9.20: Szabaddó. Horoszkóp. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévébolt. 10.30: Párbaj naplemente előtt. 12.15: Divatos öltetek. 12.25: Szerencsekerék. 13.00: Tévéközde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Niklaas, a flandriai fiú. 14.30: Egészségvédő. Horoszkóp. 14.40: Közkegy. 15.30: Boldog napok. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Örült Vadnyugat. Westemisorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. 17.35: Piaci öltetek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Enterprise úrhajó. Sci-fi-sorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Fantáziasziget. 20.25: Időjárás. 20.30: Spenser. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Casino Royale. Angol újnőkfilm. 23.50: Hírek. Sport. Időjárás. 0.00: Vigyázat, magasfeszültség! 1.10: Műsorelőzetes.

TV5 16.05: Hírek. 16.15: A törvény nevében. 17.15: A montreali énekestáncosok. 17.45: Konnyhatók. 18.15: Számok és betűk. 18.35: Falu a felhők között. 19.00: Hegymászók magazinja. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillagok papíros. 20.00: Közterület. 21.30: Kanada kékerék. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Szent este. 0.00: Ex libris. 1.00: Műsorzárás.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Az albérlő. 9.30: Francia nyelv-tanfolyam. 10.00: Iskolatév. 10.30: Az Észak csendje - Kanada kalendárium. 12.00: Aki mer, az nyer - Rajzfilm. 12.10: Külpolitikai magazin. 13.00: Hírek. 13.10: Mi a szünetidőben. 13.40: Popeye - Rajzfilm. 13.45: Találkozás az állatorvosnál. 14.15: Batman - Akciófilmsorozat. 14.40: Praxis Bülowbogen. 15.35: Heathcliff és Riffraff. 16.00: Az elrabolt karácsonyi pékség - Bábszínház. 1.035: Mini műterem. 16.55: Mini tv-híradó. 17.05: Gyermekek a harmadik világban. 17.35: Fény a sötétségbe. 18.00: Mi. Nők. 18.30: Testestül-lelkestül. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sporthíradó. 20.15: A Guldenburgok öröksége - A híres vendég. 21.00: Becstelen játék - Amerikai film. 22.50: Oldalpillantások. 23.00: Az akasztott ember kincse - Amerikai western. 0.20: Hírek.

2. műsor: 16.50: Művészlexikon. 16.55: Akkoriban. 17.00: Próbakövön. 17.30: Tájak és emberek. 18.00: Az albérlő. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Találkozó Triesztben - Olasz tv-film. 22.15: Tv-híradó. 22.40: 1-2-X. 22.45: Emlékezések. 23.45: Az igazi gojimok. 1.00: Hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Pipi a Hosszú Harisnya - sorozat gyermekeknek. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.40: Elmulasztották - nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk - vetélkedő. 18.25: Dokumentum program. 19.10: Rajzfilm. 19.17: Időjárás. 19.30: Tv-napló III. 22.55: Angol nyelvű hírek. 23.00: Éjszakai program. 1.00: Hírek. 1.05: A csütörtöki műsor ismertetése.

2. műsor: 16.25: Műsorismertetés. 16.30: Hírek. 16.35: Tv-naptár. 16.45: Oktatósorozat. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Karlovaci, siseki, gospici, bjelovari és varazdini körzeti program. 19.30: Tv-napló. 20.00: Zenei est. 21.30: Hírek. 21.37: Időjárás. 21.40: Tudományos fórum. 23.10: A csütörtöki műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, SATI és TV5 műsorát részletesen közli a Telehold

Válasz az elnökhelyettes asszonynak

Nem tévés botrány - botrányos tévé

Tévedések és hiányosságok

Tegnap számunkban Pécs város tanácsának elnökhelyettes asszonya, Komlódi Józsefné fejtekte ki véleményét - azonosítva azt a tanácsstestületével - a pécsi városi televízió körüli vitákról. Mivel - nem szerénytelenség - e viták forrása nálam keresendő, indíttatva érzem magam a válaszadásra.

Az első „hír” a városi tévé körüli hercehurcáról, az MDF televíziós dolgozóinak lapjában, a Demokrata Szempont szeptember-októberi számában, tehát egy néhány száz példányos „üzemi lapban” jelent meg. Erre csapott rá Müller István, a vtv felelős szerkesztője, s a 90 ezres példányszámú Baranya megyei napilap, a Dunántúli Napló hasábjain fenyegetett meg, favorizálva Nagy Bandó András seprűnyeles módszerét. Mivel válasznak a DN - minden magyarzat nélkül - nem adott helyt, említett cikkem betűhű másolatát közzétettem a Dátum november 9-i számában. (Hogy „legyen miről vitaikozni”...) December 4-én jelent meg a pécsi tanácselnökhelyettes asszony válasza a Dunántúli Naplóban, s ezt Önök is olvashatták tegnapi lapszámunkban.

Ugrik a majom

Az előzményekre azért fecséreltem ennyi helyet, mert - mint látható - már az eredeti publikáció fogadtatása sem minden tanulság nélkül. A tanácselnökhelyettes asszony levele azonban néhány részletében pontosításra, másokban kiegészítésre szorult. Lássuk sorrendben.

Nem állítottam azt, hogy hatalmi harc folyik a városi televízió és a Pécsi Körzeti TV Stúdió között. *Állítottam* viszont ma is, hogy mind a városi televíziózásnak, mind a regionálisnak eléggé nagy vonzereje van azokra, akik a hatalom közelébe akarnak kerülni, vagy ott maradni. Ezek nem feltétlenül televíziós szakemberek. Nem a Pécsi Körzeti Stúdió - mint intézmény - karolta fel 1979-ben a városi (kábel-) televíziózás ügyét - országosan elsőként -, hanem a Stúdió néhány lelkes munkatársa, Bozsó, Hidvégi és Székelyhidi nevezetű urak. (Akkoriban még egy Bocz József nevű *elvtárs* véleményezte előre, azaz cenzurázta a műsorokat.)

Nem állja meg a helyét az állítás, hogy a „gyors és látványos siker alapja az volt, hogy... Az MTV pécsi stúdiója a hiányzó műszaki berendezéseket biztosította” 1982 és 1985 között. Az első adás még valóban a körzeti stúdióban készült, de a többi nem.

Az elnökhelyettes asszony nagyvonalúan átsiklik a továbbiakban a tény fölött, hogy az akkor még az Apáczai Nevelési Központban működő *kábeltelevízió munkatársai kezdeményezték* egy olyan tv-adó felállítását, amely független, önálló frekvencián sugározta volna a műsorát - s nem kiszolgáltatta az MTV-nek, mint a mostani. Előzetes megállapodások is születtek ez ügyben a postával, megkérték a szükséges engedélyeket és 1987. november 30-án kísérleti adást sugároztak az éterben. Emec adás sikerének köszönhető, hogy a városi tanács művelődési osztályának vezetője kétfélmillió forint fejlesztési alapot helyezett kilátásba a kábeltevések számára. És - ahogy mondják - itt ugrott a majom a vízbe! A körzeti stúdió vezetője és helyettese elérkezettnek látták az időt, hogy beszéljenek a városi tanácsra és előálljanak egy „roppant kedvező” ajánlattal. Ennek lényege az volt, hogy nincs túl sok értelme fejleszteni a nevelési központ technikáját, majd az MTV segít a gondon... Ezzel szemben szó sincs arról, hogy a működésképtelenségig elhasználódott volna a kábeltevé technikája (ma is készülnek rajta a Magyar Televízióban sugárzott műsorok) és élénk tévedés az az elnökhelyettes asszony által megemlíttet több tízmillió forint is, amelyet a közösségi televízió városi televízióvá történő átalakítása jelentett volna. A legszükségesebb eszközökre kellett volna 3 millió forint, s 8 millió már a felső határt jelentette volna - az akkori költség-számítások szerint.

(folytatjuk)

Léko Sándor



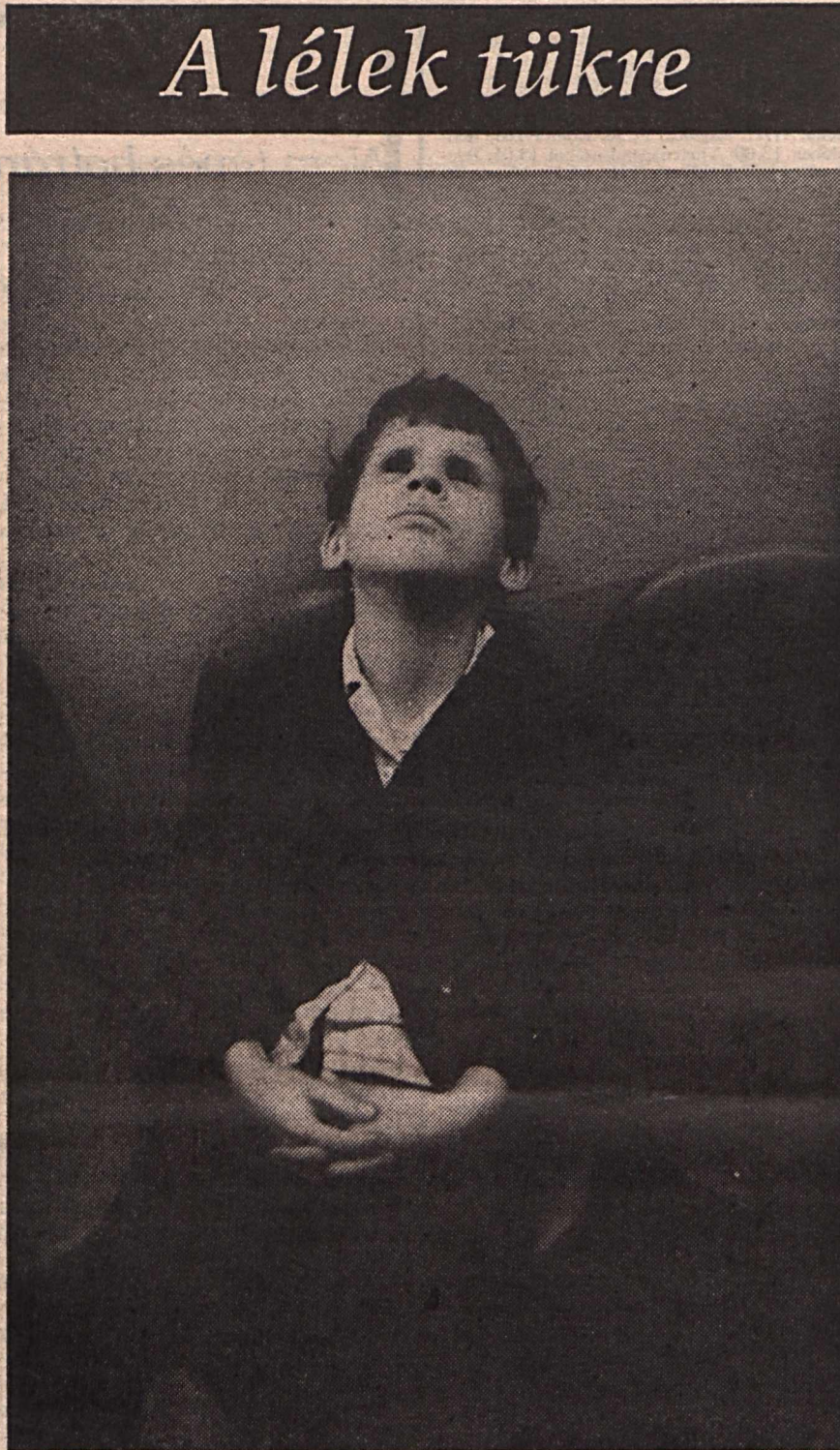
Biztosan találkozott már az Olvasó vak emberrel. Talán már segített is átkelőhelyen tehetetlenül toporgó, a túloldalra igyekvő látássérültnek. Ilyenkor a szájalom mellett egy kis megkönnyebbülést is érzünk. Hála Istennek, mi látunk! Azután elfelejtjük a közjátékot és indulunk tovább.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének közel húsz ezer tagja van. Székházuk Budapesten, a Május 1. úton található. Feladatuk az országban élő látássérültek érdekvédelme. A szövetség főtitkárát Erhartné dr. Molnár Katalint 1988-ban választotta meg a tagság.

– Akik vakokról írnak, vagy beszélnek, szívesen használják a „világtalan” kifejezést. Én szándékosan kerülöm ezt a szót, mert tudom, hogy Önök nem kedvelik. A szövetség lapjának is Vakok Világa a címe. Ez a világ nyilván más, mint a látóké. Mennyire méltányolja a társadalom ezt a másságot, milyen nehézségeik vannak?

– Egy 1949-es rendelkezés kimondja, hogy a vakokról történő gondoskodás állami feladat. Ennek ellenére néhány évvel ezelőtt hivatalos helyről, eléggé hivatalosan közölték velünk, hogy próbáljunk meg adományokat gyűjteni, támaszkodjunk a társadalom segítségére, mert a költségvetési támogatás nem lesz elegendő számunkra. Nyolc éve viszont még feljelentettek bennünket a pártbizottságon, mert használtuk az egyház gyorsmásolóját! Nem könnyű ilyen hamar váltani. Negyven évig olyan nevelést kaptunk, hogy most nagyon nehezen tudunk kérni. Ezt is meg kell tanulni!

Nem mondhatja az állam – nem is mondja ki egyébként –, hogy a vakokról történő gondoskodás nem állami feladat. Mindenképpen tisztázni kellene azonban a fogyatékosok ügyét, például azt, hogy honnan kapják a pénzt. Mi eddig csak a Szociális és Egészségügyi Minisztériumtól kaptunk, holott középiskolásaink részére mi állítjuk elő a tankönyveket! Ez a munka nem az egészségügyhöz, hanem a művelődéshez tartozik. De ezenkívül rengeteg más állami feladatot is ellátunk. Fenttartjuk a hangfelvevő stúdiót, a hangskönyvtárat, a Braille-könyvtárat, az egyetlen olyan nyomdát, ahol pontúrásos könyvek készülnek. Ezenkívül biztosítjuk a klubösszejöveteleket, a szervezeti élet feltételeit. Ezek a dolgok nagyon sok pénzbe kerülnek! Az adományok gyűjtése divat is, szükséges is, de egyszer a kör bezárul. Ha mindenki kér, ki fog akkor adni?



– A mai viszonyok között kapnak-e munkát a vak emberek?

– Mindig azok kerülnek a szakadéka, akik nehezen kapaszkodnak. Sajnos a munkanélküliséggel terhes világunkban már azért is harcolni kell, hogy megtarthassuk azokat az állásokat, amelyeket hagyományosan vakok szoktak betölteni. Elég kevés ilyen szakma van. A legtöbb vak ember telefonközpont-kezelőként dolgozik. Mi

kértük, hogy jogszabályban mondasék ki az, hogy látássérült embert kell alkalmazni bizonyos nagyságú telefonközpontokban. Ha ez mégsem így történik, lehessen alkalmazni valamilyen szankciót. A jogszabály ugyan módosult, de nem lett egyértelmű, szankcióról pedig szó sincs benne. Még nehezebb helyzetben vannak azok, akik értelmiségi pályán kívánnak elhelyezkedni. Farkastörvényei

miatt, a társadalom egyre kevésbé veszi tudomásul, hogy bizonyos munkaköröket ezzel a fogyatékosággal is el lehet látni! Kiváló jogász, pedagógus, zenetanár, vagy programozó lehet valaki vakon is.

De ha például egy vak jogász el akar helyezkedni, mindjárt felmerül, hogy neki segítségre van szüksége! Tőlem is megkérdezték, hogy tudok-e gépelni? Menjünk végig és nézzük meg, hogy hány osztályvezető, főosztályvezető tud gépelni ebben az országban?! Az pedig természetes, hogy mindegyiknek van titkármője!

– Mi a véleménye az országban zajló változásokról? Vajon kedvezőek lesznek-e, egy hátrányos helyzetű kisebbségre, a vakokra nézve?

– No, én először derülőt voltam. Most egy kicsit kapkodom a fejem és nem tudom, hogy a felszínre kerülő zavaros vajon letisztul-e majd? Mi, akik tényleg rá vagyunk szorulva arra, hogy egy békés, biztonságos társadalomban éljünk, bízhatunk-e? Igyekszünk megismerni a különböző pártok elképzeléseit. Először az SZDSZ képviselője tartott nálunk előadást.

– Mire jutottak velük?

– Nagyon tárgyilagosan közölték, hogy a szociális feladatok, a szociális háló megteremtése valóban komoly feladat és nem lehetünk túlságosan optimisták. Ezt még mindig tisztességesebbnek tartom, mintha mindenfélét ígértek volna!

– Hogy tudják nyomon követni a politikai eseményeket?

– Létezik a Lapról Hangra című hangos újságunk, amire nagyon büszkék vagyunk. Ez a „Soros” alapítvány segítségével készül és két magnókazettán jelenik meg, kéthetente. A megjelenő lapokból, folyóiratokból szemlélünk. Persze tudom, hogy ez is egy kicsit orientált, mert látó ember olvassa fel ezeket, így ő válogat. De nekünk tudomásul kell venni, hogy mindig rá vagyunk szorulva a látókra.

– A vakok vezetői látó, vagy nem látó emberek?

– Jó kérdés. A szövetségen belül mindig ésszerűen járunk el. Ahol lehet, ott vakokat alkalmazunk, hiszen a saját ügyünket azért mi tudjuk a legjobban képviselni. A tagság vak vezetőiben bízunk, ezért vak a szövetség főtitkára. Viszont az engem körülvevő emberek – a helyettesem, a főkönyvelőm, a titkárom – látó emberek, hiszen helyettem néznek.

Szűcs Imre

Fotó: Kiss Sándor

ki-LÁTÓ

Máté evangéliuma 6.

22. A test lámpása a szem. *Ha azért a te szemed tiszta, a te egész tested világos lesz.

*Luk. 11, 34–36.

23. Ha pedig a te szemed gonosz, a te egész tested sötét lesz. Ha azért a benned lévő világosság sötétség: mekkora akkor a sötétség?!

Lukács evangéliuma 11.

33. Senki pedig, *ha gyertyát gyújt, nem teszi rejtébe, sem a véka alá, hanem a gyertyatartóba, hogy a kik be-mennek, lássák a világosságot.

*rész 8, 16. Mát. 5, 15. Márk 4, 21.

34. A testnek lámpása *a szem: ha azért a te szemed őszinte, a te egész tested is világos lesz; ha pedig a te szemed gonosz, a te tested is sötét.

*Mát. 6, 22.

35. Meglásd azért, hogy a világosság, mely tebenned van, *sötétség ne legyen.

*Eféz. 5, 8.

36. Annakokáért ha a te egész tested világos, és semmi részében sincs homályosság, olyan világos lesz egészen, mint mikor a lámpás megvilágosít téged az ő világosságával.

„Drogmentes Élet”

Az alapítvány magyar kezdeményezésre jött létre. Az alapítvány központja – tekintettel arra, hogy a Nemzetközi Alkohol és Kábítószer Ellenes Tanács (ICAA – International Council Alcohol and Addiction) központja Lausanneban – Svájcban – van, ott történt meg a bejegyzés is.

Az alapítvány sikere érdekében Székely Éva olimpiai bajnoknő és Jónyer István többszörös világ- és Európa-bajnok asztaliteniszező felhívással fordulnak a magyar, illetve nemzetközi olimpiai, világ- és Európa-bajnokokhoz, Farkas Bertalan úrhajós a világ úrhajósaihoz. Sunyovszky Szilvia színművész és Csavlek Etelka operaénekesnő pedig a hazai és a világ színművészeihez fordulnak csatlakozásuk érdekében. Macskássy Izolda festőművész – akinek egyik alkotása az alapítvány szimbóluma – alkotásaiból tett felajánlást az alapítvány működése érdekében.

Az év sportolója az NDK-ban

A Junge Welt című, Berlinben megjelenő ifjúsági lap idén 37. alkalommal kérte fel olvasóit, hogy szavazzanak az év sportolójára. A voksolás eredményeképpen a nőknél a Bonnban Európa-bajnokságot nyert Kristin Otto, az SC DHFK Leipzig úszónője, míg a férfiaknál Andreas Wecker, az SC Dynamo Berlin háromszoros világbajnoki ezüstérmese, egyben Európa-bajnok tornászja érdemelte ki az első helyet. Az NDK legjobb csapatának a férfi országúti kerékpáros négyest szavazták meg, amelynek tagjai: Falk Boden, Jan Schur, Maik Landsmann, Mario Kummer.

Wecker mögött, aki 49 180 szavazatot kapott, 941 „szavazatnyi” hátránnyal a kerékpáros békeversenygyőztes Uwe Ampler lett a második, míg a harmadik helyet 29 622 vokssal a világkupagyőztes súlylökő Ulf Timmermann foglalta el.

A nőknél Szöul „királynője”, Kristin Otto, akinek egyetlen Eb-győzelemmel kellett beérnie, jóval több vokst kapott Weckernél, szám szerint 87 414-et. A hatalmas termetű úszónő mögött a második helyre egy aléta, a gerelyhajító világkupagyőztes Petra Felke (52 700) került, ahogy a harmadikra is, a 200-as Silke Möller személyében.

A veszprémi csoda második éve

Az NB I tavalyi rajtjakor a Veszprém újoncként mutatkozott be a labdarúgás első vonalában. Belső bajoktól tűzdelve is teljesítette tervét, a bentmaradást. Minden csoda három napig tart, mondták ekkor a szakemberek, a következő évben ugyanis kiesik a bajori gárda. Sokan meglepődtek, hogy Glázer Róbert vezető edző ennek ellenére maradt a VSE-nél, sőt a fél idény zárásakor a középmezőnyben „tanyázik” csapatával.

Új vezetés került az egyesület élére, de a szakmai munka feltételei, a körülmények változatlanok maradtak – mondja bevezetőül Glázer Róbert. – Így ebben a bajnokságban is a biztos bentmaradást tűztük célul a csapat élé. Kiss László személyében befejező csatár, Onhausz és Csongrádi révén két rutinos középpályás távozott, helyükre saját nevelésű fiatalok kerültek. A kilencedik helyezés előrelépés a tavalyi évhez képest, több győzelem és döntetlen áll a csapat neve mellett.

A szakmai munkát meghatározó feltételek közül a pályagondok az őszre is megmaradtak. A letámadásos taktika utolsó fázisát, a támadójáték erősítését nem is tudták kellő mértékben gyakorolni. Ennek ellenére a Veszprém hazai környezetben veretlenül zárta a szezont.

Prémiumban is a középmezőnyben

– Biztató a jövőre nézve, hogy a fiatal játékosok a házi rangsorban is az élen végeztek – folytatja a vezető edző. – Mónos biztos csapattaggá vált, Végh a harmadik számú kapusból lépett előre, Bimbó végig nagyszerű játékot produkált, de Rugovics teljesítményével is elégedett vagyok. Gázsó Csaba jól mutatkozott be. Kellemes meglepetés volt Csik Feri válogatott szintű játékosa.

Persze, azért Veszprém sem nyújtott mindenki az edző számára megnyugtató teljesítményt. Neveket nem akart említeni, az öltözőben egymás között őszintén kiértékelik a mutatott játékot. Annyit viszont megemlégett, hogy néhány labdarúgónak át kell értékelnie a játékaról alkotott véleményét.

– Hogy igazolunk-e új labdarúgókat? – kérdez vissza az edző. – Még a nyáron elhatároztuk, hogy környékbeli alacsonyabb osztályú csapatokból hozunk fel fiatal tehetségeket, de a magyar labdarúgás jelenlegi helyzetében ez szinte reménytelennek látszik. Már a megyeiben szereplő játékosokért 500–600 ezer forintot kérek, ezt nem tudjuk és nem is akarjuk megfizetni. Elsősorban a saját nevelésű utánpótlásra kell támaszkodnunk, velük megmaradhat a mostani nagyszerű csapatszellem is.

Veszprémben elégedettek az őszi eredményekkel, de megelégedettség-ről szó sincs. Tavasszal szeretnének még jobban szerepelni, hazai pályán több gólt lőni, és jobb szórakozást nyújtani a mérkőzésre kilátogató szurkolóknak. Talán sikerül kiegyenlíteni a klub 6,5 millió forintos tartozását, ha nem, könnyen csödbe juthat az NB I-es labdarúgócsapat is...

– Nem igaz, hogy Veszprém a legrosszabbul fizető gárda az NB I-ben – cáfol Glázer Róbert. – A szakosztályt ilyen értelemben nem érinti a klub pénzügyi helyzete. A kellemes meglepetésekhez kell sorolni, hogy minden prémiumot időben megkaptak a játékosok. A helyezésünkhöz mérten az NB I átlagának megfelelően fizetjük a játékosokat.

Az eddigi eredmények alapján úgy tűnik, a Veszprémnek – a jóssokkal ellentétben – az idei esztendő nem a hatyúdala lesz az első osztályban. Hogy utána mi jön, arra még senki sem tud választ adni. Glázer Róbert mindenesetre kapós lett a klubok között. A hírek szerint nyártól esetleg Győrött vagy Tatabányán ül majd a kispadon, és mezt cserél a két tehetségos játékosra: Végh és Bimbó is.

Papp Győző

Cox kisasszony újabb kísérlete

– A világ legismertebb hosszútávúszónője, az amerikai Lynne Cox (32) újabb bravúros teljesítményre készül. Az enyhe éghajlatú kaliforniai Los Alamitos városából származó hölgy a Dél-Amerika legdélibb csücskénél, a chilei-argentin határ mentén húzóódó Beagle-csatornát szeretné átúszni, amelynek vize ilyenkor, amikor arrafelé „tombol a nyár”, sem melegszik 3–7 Celsius fokosnál melegebbre. A tengerszoros – amely az átúszási kísérlet helyszínén mintegy 20 kilométer széles – azért is igen veszélyes, mert itt találkozik a Csendes- és az Atlanti-óceán, s az egymásnak torlódó víztömegek alattomos áramlatokat, örvényeket hoznak létre. Az orvosok véleménye szerint egyébként ilyen alacsony hőmérsékletű vízben az ember

20 perc után kihül és elpusztul, Lynne Cox azonban mintegy két órát szándékozik a jeges habok között tölteni.

– Ez lesz életem legmerészebb vállalkozása – nyilatkozta a bátor úszónő. A rettenthetetlen sportember 1987-ben lett világhírű, amikor Alaszka szigetéről, a Kis Diomede-ről a Bering-szoros négy fokos vizét átúszva átjutott a már a Szovjetunióhoz tartozó Nagy Diomede szigetre. Ez a teljesítménye Mihail Gorbacsov elismerését is kiváltotta, aki a két ország közötti kapcsolatok egyik útörőjének nevezte Cox kisasszonyt. Egy évre rá, 1988. augusztusában a szibériai Bajkál-tavat is átúszta, 17 kilométeres távon. Korábbi kiemelkedő teljesítményei közé tartozik a La Manche-csatorna és a Magellán-szoros átúszása.

Lendl lehagyta Navratilovát

Egészen ez év decemberéig az amerikai Martina Navratilova dicsekedhetett azzal, hogy az összes teniszező közül a legtöbb pénzt gyűjtötte pályafutása során.

A sportágat a nyolcvanas évtized első felében – 1987. augusztus 17-ig, amikor a nyugatnémet Steffi Graf felváltotta őt a világranglista első helyén – uraló csehszlovák származású teniszszőnő eddig 15 343 814 dollárt keresett a hivatalos pénzdíjakkal – a férfi Mesterek Tornája befejezése óta azonban ez már nem abszolút csúcs. Egykori honfitársa, a csehszlovák Ivan Lendl idei keresménye ugyanis 2 344 367 dollárt tett ki, amivel karri-

erjének összbevétele 15 626 336 dollárra emelkedett, azaz 283 ezer dollárral megelőzte vetélytársnőjét. Ami Lendlt illeti, eddig hét egyéni Grand Slam címet nyert.

– Márciusban végre haza akarok térni Ostravába, szeretném meglátogatni a szüleimet.

Megint Mészöly

Az MLSZ keddi elnökségi ülésén úgy döntöttek, hogy a szövetség új főtitkára Berzi Sándor, a szövetségi kapitány posztján pedig Bicskei Bertalan Mészöly Kálmán váltja fel.

A Heysel véres árnya kísérti Jacques Georges-ot

– A hírügynökségek rövid hírben jelentették, az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) francia elnöke, Jacques Georges nem kívánja meghosszabbítani mandátumát, többet azt találgatják, vajon mi áll a 73 éves sportvezető elhatározása háttérében?

A Reuter terjedelmesebb beszélgetést közölt a francia UEFA-elnökkel, aki a jövő évi máltai tisztújító kongresszusig még a helyén marad. Jacques Georges mindjárt az elején kijelentette: korántsem előrehaladott kora miatt döntött, hanem sokkal inkább az 1985 májusi véres brüsszeli események készítették erre a lépésre.

– 1985. május 29-ének estéje óta se éjjelem, se nappalom – mondta Jacques Georges. – Minden nap a Heysel stadion áldozataira gondolok.

Az interjú során Georges ugyan személyes felelősségét nem ismerte el az akkori Liverpool – Juventus BEK-döntő előtt és alatt előfordult véres verekedésekért, ám közvetve kénytelen-kellelően közösséget vállalt a mulasztásokat elkövető tisztviselőkkel.

– Személyesen aligha marasztalhat el bármilyen bíróság, de a futballsport egyik európai vezetőjeként nem tudom meg nem történné tenni, hogy 39 ember meghalt Brüsszelben. Ez a dráma egész életemen végigkísér.

Amikor az UEFA-elnöki tevékenysége mérlegének megvonására kérte fel a Reuter tudósítója, csak vo-

nakodva tett eleget annak. Pontosabban: mindig a biztonság kérdéskörére kanyarodott vissza.

– A Heysel-est óta csakis arra törekedtem, hogy az újabb vérengzések elméleti lehetőségét is kizárjuk – mondta Georges. – Az én ötletem volt, hogy a labdarúgó-stadionokat alakítsák át olyanokká, amelyekben csakis ülőhelyek vannak. Én követeltem az UEFA tagországaitól azt, hogy vezessenek be szigorú alkoholtilalmat a stadionok környékén. A nézőtéri rendbontások egyik oka volt, hogy a gólszerző játékosok túlzott örömlüknek adtak kifejezést, ezért tiltattam el a gyepről való kirohangálást egy-egy gól után. Én kardoskodtam amellett is, hogy a rendellen vétő klubokat ne pénzbüntetéssel marasztalják el, hanem tültsék be a stadionjukat. A pénzbüntetés egy tréfa, senki sem veszi komolyan. Egyszerűen kifizetik a summát és kész!

Végezetül arról kérdezték az UEFA elnökét: mit szól a Real Madrid klubvezetésének új, a kupalebonyolításról és a reform-elképzeléséhez?

– Nincs jó véleményem! – hangzott Jacques Georges válasza. – Éppen én voltam az, aki a spanyolok hivatalos beadványára nem hivatalos úton nemet mondtam. Semmi szükség a régi lebonyolítási rendszer megváltoztatására. Jó az úgy, ahogy van. Hogy a Real Madridnak az utóbbi években rendre korai nagy ellenfél jelent vehetetlen akadályt? Ez az ő balszerencséjük.

Köszöntjük

TEOFIL,
KRISZTIÁN, DOMONKOS,
nevű olvasóinkat

Domonkos a latin Dominicusból keletkezett. A játékos csengésű név jelentése nagyon is ünnepélyes, patetikus, hiszen az Úrhoz, az Istenhez tartozónak, az Istennek szenteltnek jelöli meg viselőjét. A világi magyarzatok szerint „vasárnap született”, bármikor látta is meg a napvilágot...

A Domonkosok együtt ünnepelnek a Teofilokkal. Az elvettve halott elnevezés mintegy rokona, szorosán kapcsolódó párja a fentinek, hiszen a görög Theophilosz név latinított formájának rövidülésével formálódott, jelentése Isten kedveltje, vagy Istent kedvelő.

A közelgő egyházi ünnepet idézi a harmadik név is, a Krisztián, amely a latin Christianus rövidüléséből származtatható a Krisztushoz tartozó keresztény férfiakat jelöli.

A Nap kél: 7.28 óra
nyugszik: 15.55 óra

A Hold kél: – óra
nyugszik: 11.33 óra

Hidegfront átvonulás

Átmenetileg országszerte beborul az ég, eső, záporosó várható, néhol zivatar, felhőszakadás is előfordulhat, majd gyorsan és jelentősen csökken a felhőzet. A délnyugati, később északnyugati irányú szél országszerte megerősödik, időnként viharos lesz, majd lassanként mérséklődik. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 5, 10 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet szerdán kevéssel 10 fok fölött alakul.

A Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Elnöksége a Jugoszláv Zászlórend Válszalaggal magas kitüntetést adományozta Györke Sándor belgrádi magyar nagykövetségnek, aki a közel napokban véglegesen hazatér állomáshelyéről. A kitüntetést Janez Drnovsek jugoszláv államelnök kedden ünnepélyes keretek között nyújtotta át. Beszédében megelégedéssel szökött arról, hogy a legutóbbi években a magyar-jugoszláv barátság erősödött, a sokoldalú együttműködés sikeresen fejlődött, s kiemelte, hogy ehhez a magyar nagykövet személy szerint is jelentősen hozzájárult.

Magyarország a fegyvergyártó

Magyarország az elkövetkezendő három évben 30–40 százalékra csökkenti fegyvergyártását – adja hírül olvasóink az ostfildeni illetőségű Unsere Post. A Szovjetunióba irányuló fegyverexportot már az elkövetkező esztendőben csökkenteniük kell – folytatódik az írás –, mégpedig 45% lesz a redukáció mértéke. A lap a Szovjetuniót, mint a magyar fegyveripar legfőbb vásárlóját említi. A haditermékekkel foglalkozó gyáraknak hirtelen kellett átérniük arra, hogy termelésüket a civil termékek gyártására átállítsák. Ez a lépés elsősorban a gépgyártást, a híradástechnika – és computeripart érinti – zárja le végül az orgánium.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | December 20: Teofil



Agresszív tökfilkó

(Bombatámadás)
Tököt Teofilkónak!

A magyarországi németek kulturális nyelvi-kisebbségi identitásáról közöl írást a Donau-deutsche Nachrichten. A Ludwigshafenben megjelenő negyedéves periodika a nemzetiségi nyelvoktatást tűzte tolvégre a továbbiakban. Az írásból megtudhatjuk, hogy hazánkban 400 faluban folyik nemzetiségi-német nyelvoktatás. Magyarországnak, az itt élő német nemzetiségnek és az NSZK-nak is egyaránt érdeke, hogy ebből a lehetőségből minél többen kivegyék a részüket, s ezáltal esélyegyenlőséget szereznek német nyelvterületen való megmérésükhöz.

- Bayer -

A Szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központban látható Zajác Tamás bőrműves iparművész vásárlással egybekötött kiállítása.

1989. december 20–január 21-ig.
Nyitvatartás: naponta 10–18 óráig

Elsőfokú árvízvédelmi készültséget tart a Tisza szabolcs-szatmári szakaszán – a Záhony–Nagyhalász közötti rész kivételével – a Felső-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. A szokatlanul enyhe időjárás következtében ugyanis a Felső-Tisza szovjetunióbeli vízgyűjtő területén hóolvadás kezdődött, jelentősen megnövelve a folyó vízszintjét. A szakemberek további áradástól tartanak, ezért a védővonalak mentén ötven vízügyi dolgozó lát el figyelő-szolgálatot, hogy nagyobb baj esetén azonnal beavatkozhasanak. Szabolcs-Szatmárban árad a Szamos, a Kraszna és a Tur folyó is, de a vízszintemelkedés még nem követelte meg az árvízvédelmi készültség elrendelését.

Mindenki karácsonyfája – új társadalmi eseménye és minden bizonnyal meleg emberi érzelmeket kiváltó színfoltja lesz az idei karácsonyi ünnepeknek. Hagyományörző mozgalom kezdeményezésére több szerv együttműködésével a Nemzeti Múzeum kertjében kerül felállításra a hatalmas karácsonyfa, melynek gyertyáit bensőséges ünnepség keretében december 20-án, 15 óra körül gyűjtik meg, és 28-án lesz a karácsonyfa bontása. Sor kerül ajándékozásra és az alkalomhoz illő, hagyományos betlehemes játékok bemutatására is.

Szekszárdon, a Művészetek Házában, 22-én, pénteken, 19.30 óra körül lesz a Budapesti MÁV Szimfonikusok Kamaraegyüttese és a Szekszárdi Szövetkezeti Madrigálkórus karácsonyi koncertje. A műsor: HÁNDEL: MESSIAS oratóriuma. Szólisták: Kertesi Ingrid (szoprán), Németh Judit (alt), Muck József (tenor), Szüle Tamás (basszus). Vezényel: Jobbágy Valér. Belépődíj: 120 Ft.

A Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom 1989. december 23-ára megmozdulást szervez abból a célból, hogy felhívja a figyelmet a terjedőben lévő faji, vallási, etnikai megkülönböztetésre. Az ezzel kapcsolatos megbeszélést, melyre minden részt venni kívánó szervezetet szeretettel várunk, december 15-én 18 óra körül a Dohány u. 76. sz. alatt tartjuk.

A Magyar Köztársaság és a Dán Királyság kormányának felhatalmazása alapján a két külügyminisztérium képviselői a napokban tárgyalásokat folytattak Budapesten. A jó légkörű, sikeres megbeszélések eredményeként megállapodást kötöttek, amelynek alapján 1990. január 1-jétől a két ország között megszűnik a vízumkénszer a diplomata és szolgálati útlevéllel rendelkezők számára.)

Szűrös Mátyás, a köztársaság ideiglenes elnöke előtt dr. Kálmán József, dr. Nyíri Sándor és dr. Szabó István, a köztársaság legfőbb ügyészének helyettesei esküdt tettek a köztársaság alkotmányára. Az eskütelten jelen volt dr. Szijártó Károly legfőbb ügyész is. (MTI)

Vajdasági magyarok szervezete

Újvidéken 11 tagú kezdeményező bizottság alakult a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének létrehozására, s hétfőn átadta a Vajdasági Népfrent tartományi választmányának a szervezet alapító okiratát.

Ez a dokumentum hangoztatja, hogy a közösség a vajdasági magyarok érdekvédelmi képviselője, amelynek célja a nemzeti-nemzetiségi egyenjogúság megvalósításának serkentése. Sikra száll a nemzetiségi jogok érvényesítését szavatóló olyan új modell kiépítéséért, amely mentes lesz az ideológiai béklyóktól, s a jogállam, a politikai demokrácia követelményeihez alkalmazkodik.

A közösség tartományi bizottságot hoz létre, városi-községi szinten pedig csoportjai működnek majd. Minden jugoszláv állampolgár nemzetiségi hovatartozásától függetlenül tagja lehet.

A belgrádi Borba, a legtekintélyesebb jugoszláv napilap az eseményről közölt tudósításában kiemelte, hogy Vajdaság autonóm tartomány 2,2 millió lakosának 19 százaléka magyar nemzetiségű. Demokratikus közösségük állást foglal az ország gazdasági és társadalmi reformjának végrehajtása, a pártállamról a jogállamra való áttérés, a piacgazdálkodás bevezetése, a politikai demokrácia és a többpártrendszer mellett.

JUTALOM A BIZALOMÉRT

Napilapunk
új évfolyamot kezd,
s szeretne mindazoknak
külön kedvezményt adni,
akik hosszú távon is megtisztelik
bizalmukkal.

Ezért
aki egész esztendőre
megrendeli és kifizeti
a DÁTUMot,
annak visszatérítjük
a tizenkettedik hónapot,
azaz egyhavi előfizetést
ingyenesen adunk neki.

JUTALOM A BIZALOMÉRT

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja
díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező
kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül
az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

APRÓHIRDETÉS

Nemescsincsillák felszereléssel, táp-,
hokbiztosítással, legelőnyösebb kedvezmény-
nyel tenyésztőnél eladók, előjegyezhetők. Élő
állat vagy prémvisszavásárlás megoldott.
Ugyanott többszörös győztes szülőktől dober-
man és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák.
Érdeklődni: Várfy, Szálka, Kossuth u. 71/A,
vagy 74/16-382-es telefonon.

Három hízó szabadáron eladó. Érdeklődni:
Nagy Sándorné Felsónána, Dózsa u. 28. Tele-
fon: 74/38-046 23-as mellék.

Hat hízó eladó, januári vágásra
előjegyezhető, ugyanitt Trabant Combi eladó.
Vass Sándor, Várdomb, Római utca 12.

Vennék egy fixplatós IFA-t, 1-2 éveset.
„Sürgős” jellegre a kiadóba.

125-ös Polski Fiat felújított főtengellyel,
komplett csapágyssal eladó. Zomba, telefon:
74/33-071.

Szálkán kb 60-80 m²-es helyiség, víz, vil-
lany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosítás-
ra kiadó. Érdeklődni: Várfy, Szálka, Kossuth u.
71/A, vagy a 74/16-382-es telefonon.

Szekszárd Ságvári u. 8. szám alatt kétszin-
tes, 4 szobás lakás eladó. A szennyvíz és a víz
rendezetlen. Barta Bertalanné.

Eladó Velence mellett generációs családi
ház. Panzióknak is alkalmas, összkomfortos, köz-
ponti fűtéses, adómentes. 3 éve épült. Cím: Pá-
linkásné, 2490 Pusztaszabolcs, Jókai út 12.

Reluxa 800 Ft/m² legyártva, postán szállít-
va, 15 napon belül. Megrendelhető: „TIPP”
GMK, 8225 Szentkirályszabadja, Kossuth L. u.
29. Telefonnyelet: 06-80/28-940.

Horoszkóp alapján tanácsadás életvezetésre,
problémamegoldásra, párkapcsolatra. Szemé-
lyes fogadás időpontjának megbeszélése a 115-
5393 telefonszámon.

Lottózók! Hozamában verhetetlen lottóvari-
áció! 45 szám 295 szelvényen! 6 csoportból 3
favorizált szám kihúzásakor már garantált 5-ös
találat, 4-nél 6-os eséllyel! Ára: 430 forint.

Ötös lottóhoz hasonló szerkesztéssel, 45 szá-
mos 297 szelvényes lottóvariáció! 5 csoportból
kihúzott 5 szám (2 favorizált) garantáltan 4-es
találatot biztosít! Ára: 450 forint.

Totózók! 0.13.0-5.8.0 indexre, 395-8240
forint befizetésre, vezetéses totókulcsok! Már 2
vezetésnél garantált 13-as találat! Ára: 420 fo-
rint. Megrendelés csekken, vagy utánvétellel. Fe-
hér Gábor Pécs, 7634 Kővirág 37.

Antik-órajavítót keresek. Telefon: 74/11-
600.

Házastárs? Élettárs? Szabadidőpartner?
Kérje tájékoztatónkat! Forrás, Balatonfüred, Pf.:
40.

Egyedülálló idős személlyel eltartási szerző-
dést kötünk, havi járadékot fizetnek, balatoni,
budapesti házáért, lakásért. „Nyugodt időskor”
7081 Simontomya, Pf.: 35.

240 centiméteres szobafenyő eladó. Szek-
szárd, Remete u. 45. Telefon: 74/14-574.

Négy és fél éves, jó állapotban lévő Zastava
eladó. Tolna, Damjanich u. 1. Telefon: 40-789.

Nyolc éves AVIA új motorral eladó. Szek-
szárd, Tartsay út, Halbolt. Telefon: 74/11-600.



Nyugodtan húzhat a húszra,
egy nyelő van csak, a busa.



Hirdetését telefonon is feladhatja



Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

Kedves KERESZTSZÜLŐK, keresztlési
fogadalmuk betartásában segít az



fizessenek elő a lapra KERESZTGYERMEKEIK
számára, hogy azok könnyebben mondhassanak az

életre **IGENT!**
a hitre

Előfizetési díj egy évre 600 forint
fél évre 300 forint

A lap előfizethető a Hírlapkézbesítő Postahivataloknál, a Posta
hírlapüzleteiben, vagy közvetlenül
a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámon

AZ IGEN ELŐFIZETÉS LELKIAJÁNDÉK

DÁTUM

Az örület díszletei

Ünnep közeleg szerte a világon, advent idején szívünket készíjük a közös boldogság pillanataira. Megpróbáljuk kitalálni, vajon mi lenne kedves, mi szerezhetne legnagyobb örömet. Minden ember, aki csak tehet valamit, azt kívánja, hogy mindenkinek juthasson ebből az érzésből, elérjen szava a lélek legmélyére.

Aztán a készülődés áhítatába egy sortűz hangjai vágnak. Lehet, hogy nem egy, hanem több sortűz. Megölnek tízezet, százakat, ezeket – ki tudja, melyik szám igaz. Meggyilkolják őket, mert emberül szerettek volna élni, s ehhez méltó jogokról álmodoztak. Aki legfeljebb parancsot adott, annak kabátján ott díszlik a Lenin-rend, de Nagy Britannia magas kitüntetése is, nem beszélve a saját önkéntestéseiről. Csilingelnek, mint a karácsonyi csengő, amely békére hív, hangzanak, mint fogak vacogása. Viselőjük úgy tudja: mindent megtehet, képzeletet felülmúlóan lehet vérszomjas vadállat... Illetve, ő dehogyis vadállat, hiszen arról már Schopenhauer megmondta: nem szándékkal okoz fájdalmat, erre nem képes.

Erre csak Európán képes a kontinens (jellemében is) utolsó diktátora, aki úgy intézkedett, hogy központi lapjaiban éppen a törvényesség megtartására buzdítsák hazája polgárait. „Ez mindenki számára kötelező” – írja az egyik. Kívívve azt, akit szegény embertársunknak tekintünk, s akinek nevével gyermekeket lehet ijesztetni. Nem átkozodom, nem kívánok neki egyebet, csupán azt, keresedjen meg szájában a falat, s ébredjen tudatára mindannak, amit elkövetett!

Töttös Gábor

Ausztria és Csehszlovákia megállapodott az állampolgárok beutazási vízumkötelezettségének kölcsönös megszüntetéséről kötendő szerződés szövegében. A szerződés aláírása után az osztrák és a csehszlovák állampolgároknak az egymás országába való utazáshoz csak érvényes útlevelekre lesz szükségük, s ez alkalmanként harmincnapos ott-tartózkodást tesz számukra lehetővé.

A PAP lengyel hírgyűnőség nyilvánosságra hozta Lech Walesának, a Szolidaritás elnökének levelét, amelyet Tőkés László lelkész segélykérő levélre válaszul írt, és azt a felhívást is, amelyben a Nobel-békedíjas Walesa főleg a világ többi Nobel-békedíjsághoz fordul nemzetközi szolidaritásért Tőkés Lászlóért.

Utolsó ülését tartotta kedden a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság, amely – mint ismeretes – 1989. december 31-ével megszűnik. A záróülésen részt vett Németh Miklós miniszterelnök.

Éjszakába nyúló, majd kedden is folytatódó érdekegyeztetésen sem jutottak a mozdonyvezetők megegyezésre béremelési igényük ügyében. A mozdonyvezetők 30 százalékos alpbéremelést, 10 százalékos műszakpótlékemelés, továbbá a kötelező túlmunka megszüntetését és a túlóradíjak emelését követelték a MÁV vezetőitől. 1989. december 20-án hajnali 5 órától 6 óráig figyelmeztető sztrájkot tartanak.

Szövetség a megváltozott munkaképességűekért.

A testületet 22 intézmény, elsősorban megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató szervezet, illetve szociális foglalkoztató hozta létre dolgozók érdekeinek védelmére. Feladataik között foglalkoztatók között a romló gazdasági körülmények között biztosítsák a sérült és fogyatékos embereket foglalkoztató vállalatok, szövetkezetek és szociális foglalkoztatók létfeltételeit. A 12 500-as jelenlegi tagságuknak garantálni kívánják a folyamatosan munkához jutás lehetőségét. El szeretnék érni továbbá, hogy e réteg munka- és életkörülményei ne romoljanak.

Nagy koalíciós kísérlet Dombóváron

Szalai Iván az SZDSZ dombóvári szervezetének ügyvivője a városi televízió segítségével felszólította a Demokrata Fórum és a Kereszténydemokrata Néppárt helyi csoportját, hogy közösen hozzanak létre koordinációs bizottságot, illetve felajánlotta nekik a csatlakozás lehetőségét az SZDSZ, FIDESZ, MSZDP, FKGP-koalícióhoz. Végül bejelentette, hogy az SZDSZ helyi szervezete szívesen indítana közös képviselőt a közelgő választáson a fenti két párttal. Dobák Mihály, a szervezet másik ügyvivője felszólította a városi tanácsot, hogy nyilatkozatban fejezze ki pártoktól és szervezetektől való függetlenségét, illetve vagyonával és ingatlanával vállaljon felelősséget további döntéseiért. A mai ülésen a tanács választ adhat a felszólításra, de valószínűleg fontosabb téma lesz a tanácselnök közelgő kordedvezményes nyugdíjazása.

Gy. Á.

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasószerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szédes és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlavik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármelyik hírlapkiadó postahivatalnál, a kézbesítőnél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalvánnyal, valamint átutalással a HELIR 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Elfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864–9170.



Azok a boldog karácsonyok...

Emlékszem, nem roskadtak a gyerekszoba polcai mázsányi legőtől. Nem is volt külön gyerekszobánk, mégis néha úgy rémlik, sokkal inkább, mint a maiaknak. Annyi bizonyos, nem vártunk videojátékra, s eszünkbe sem jutott BMX-bicikliért erőszakoskodni, viszont már hetekkel karácsony előtt varázslatos izgalomban éltünk. Volt valami a levegőben, valami, ami különös-fényes érzéssel, várakozással és melegséggel töltött el bennünket. Ujjainkat tördelve számoltuk a napokat, s éjszakánként meg-megébredtünk, nehogy véletlen átaludjuk a csodát.

És a CSODA mindig megtörtént...

A sütő melege, a bejgli illata vagy anyánk biztosságot adó örök mosolya tette-e, nem tudom, de olcsó, jószagú mesekönyveinkkel a kezünkben, banán, füge és mogyoró helyett almát ropogtatva hallani véltük az angyalok énekét... Ez volt a csoda!

Ebben a jóleső zibbadságban édesanya rendszerint süteményt küldött a lép-

csőházunkban lakó Ilonka nénié, akivel a csokoládénkat is megosztottuk, mert nagyon magányos, öreg néni volt szegény. Ő is mindig dugdosott nekünk valamit falatnyi kamrájában. Így teltek gyerekkori karácsonyaink.

Még pár nap, és megint egy karácsony. A gyerekeknek egy vagyonért megvettük már a legót, az agyon emlegetett videokazettát, a kimondhatatlan nevű csillagháborús figurákat, ezek léptek most Mazsola és Manócska örökébe. BMX-re már nem futotta, csak nehogy csalódjanak a gyerekek...

Lesz banán, narancs, füge és mogyoró, de hogy tudunk-e csodát csinálni – nem tudom.

Meg kellene már pihenni és újra és újra átgondolni: hogy tudta anyánk a semmiből is elővarázsolni az angyalok énekét, hiszen a szeretet belőlünk sem hiányzik?... Hát akkor mi?

TE.

A Nyírbátori Határőrkerület vezetőinek tájékoztatása szerint december 18-a, hétfő délután 16 óra körül a kerülethez tartozó mintegy 160 kilométeres magyar-román határszakaszon. Már menekültek sem érkeznek, s ebből arra következtetnek, hogy a román oldalon megerősítették az úgynevezett mélységi határőrizetet, s ezzel a menekülők által használt „zöld határt” is teljesen lezárták. A tragikus temesvári és aradi események hírének hatására hétfőn csak nyolc magyar állampolgár próbálkozott a nyírabrányi és a csengersimai határátkelőn Romániába utazni, de mindegyiküket indoklás nélkül visszafordították. Gyakorlatilag megbénult a bejövő turistaforgalom is.

Szolnokon megalakult a Cukor-repatermesztők Országos Egyesülete. Az új szakmai érdekvédelmi szervezet létrehozását a tiszaföldvári Lenin Tsz. és a Héki Állami Gazdaság kezdeményezte.

Holnapi
számunkban
olvashatják

egy bűnös
vallomását